eius:& ſi nõ cõprehēdere concedit͂ uel audire. Videmꝰ pa
triā,ſed à longe ſalutamꝰ:odoramus illas delitias,non gu
ſtamus. Enĩuerò nõ ſine cauſa unigenitus qui eſt in ſinu
patris:ipſe nobis in regiõe hac umbræ mortis quā inha-
bitamus cæleſtiũ gloriā ſpirituũ ſanè per fidem enarrat:
corporũ uerò per ſpeciē manifeſtat. Audi, inqt, filia & ui-
de. Et factũ eſt. Quorſum iſta? Inclina, ait, aurē tuā:& obli
uiſcere populũ tuũ,& domũ patris tui. Vult nos ponere
cõtumaciā,diſcere obedientiā,apprehendere diſciplinā.
Vult nos etiam obliuiſci poſteriora:deſpicere inferiora:
terrenos mores & uitia genuina deſerere:cæleſtia ſapere:
ſupna q̄rere:anterioribus inhiare. Vult & illũ tñ decorē
domꝰ ſuæ ingenuā cõcupiſcere creaturā:quo.ſ.in eandē
imaginē trãſformet͂ de claritate in claritatē,tanquā à dñi
ſpũ:ac pinde cõcupiſcat etiā rex decorē illius utiq; ſpiri-
talē. Sed in quo uiſus ille,inqes,uel auditus inclinare me
aurē & obaudire monet? Nã ꝙ deſideriũ pariat mãifeſtũ
eſt. Sanè ergo conſidera uniuerſam hanc cæleſtiũ gloriā
corporũ inceſſanter legibus obtēperare diuinis,nec un-
quā ſibi poſitas in tā cõtinuis motibꝰ metas excedere tē-
porũ,aut locorũ terminos tranſgredi conſtitutos. Sed &
ipſos ſpũs tā ſublimes audi oẽs adminiſtratorios eſſe, &
in miniſteriũ mitti dignãtiſſimũ:uti ne indignũ dicā:mi-
nime tñ puto reperies in ſcripturis aliqñ quenquā illorũ
uel cõtradixiſſe mittēti:uel erga ipſos tā inferiores ſe pro
pter quos in miniſteriũ mittebant͂:ſaltē tenuiter fuiſſe cõ
motũ. Exēpla ſunt obediētiæ ſi diligēter attēdas:eo ſanè
acceptabiliora:quo in materia digniori. Sed noui qd ad
iſta ſubmurmurat ſenſus hoĩs,& cogitatio prona ſemper
ad malũ. Quid tu mihi,inquit,elementorũ proponis obe
dientiā ſupernorũ? Quaſi uerò aut ſenſus ullus in eis:aut
ulla uigeat deliberatio rõnis:& nõ potius agi ipſa:quàm
agere uideantur. Quid uerò uel ipſorũ angelorũ obediē
tiam ſic cõmendas? Sentiũt quidē angeli ſed delectabilia
ſola:obedientes equidē creatori:ſed tā fœlici quàm facili
uoluntate. Quidni obediant? Semper eñ uident faciē pa
tris:quē uidere pfecta btĩtudo,æterna gloria,ſumma uo-
luptas eſt. Produc nobis dñe pr̃iarchas & ꝓphetas,uiros
obediētes præceptis tuis:obediētes ex uolũtate:obediē-
tes cõtra propriā uolũtatē. Factũ eſt. Exhibetur nobis,ut
cæteros breuitatis cauſa prætereā:exhibet͂,inquā, nobis
Abraā ad p̄ceptũ dñi exiēs de terra ſua:eijciens ancillam
& filiũ eius:etiā chariſſimũ filiũ Iſaac immolare paratus.
Quid hic humana aſtutia poterit cauillari? Fortè reſpon
deat qm̃ multipharie multiſq; modis apparens eis deus:
ſuſcipiebat͂ hoſpitio:pticipabat cõuiuio :animabat͂ elo-
quio:inſtruebat conſilio:donabat filijs:illuſtrabat uicto-
rijs:diuitijs cumulabat. Quid dices cũ uenerit Chriſtꝰ fa-
ctus obediẽs patri uſq; ad mortē,mortē autē crucis? Mul
tum,inquit,per omnem modũ. Quãdo eñ unigenitũ dei
patris:dei uirtutē & dei ſapientiam Chriſtũ:quãdo præ-
ſumerē æmulari? Oblatus eſt quia ipſe uoluit:quando &
quãtũ uoluit paſſus eſt:ut pote uerꝰ quidē homo:ſed ue-
rus nihilominꝰ deus. Imo uerò ne ipſam apoſtolicā obe-
dientiam afferas uelim:quos nimirum iuxta propheticā
promiſſionem oculis ſuis uidiſſe conſtat p̄ceptorē ſuum:
& auribus ſuis uocem audiſſe monẽtis. Vnde & unus eo-
rum expreſſius ſcribens ait, Quod uidimꝰ & audiuimus:
quod proſpeximus oculis noſtris:& manus noſtræ palpa
uerunt de uerbo uitæ. Quidni relinquerent omnia:quid-
ni ad omnia ſequerentur tantæ præſentiam maieſtatis?
Quid ego non facerem:ſi mihi in eadem copia p̄ſtaretur?
Sed non fecit totaliter omni natiõi:nõ præcũti utiq; nõ
ſequenti. Siquidē ut multi reges optauerũt uidere & nõ
uiderunt:ſic nihilominus uenerunt iam dies quando de-
ſideremus uidere diem unum filij hominis,nec tamen me-
reamur. Opportune ergo iā Martinꝰ ad medium ueniat:
ut de medio fiat occaſio peccatorum. Hodie enim ille per
omnia ſimilis nobis planè & ſenſibilis & paſſibilis,ſed &
longè poſt illa patriarchalium & propheticarum tempo-
ra uiſionum:& homo purus nihil de natura diuinitatis
habēs:credens aũt in eum quem non uidit;plenus fructu
obedientiæ & uirtutũ locuplex ſolũ deſeruit,polũ ſubijt,
terræ cõmēdãs qd' habebat è terra:ſpm̃ dirigẽs ad patrē
ſpirituũ:cui fideliter in adoptiõis ſpũ deſeruiuit. Nõ fuit
cæleſte corpꝰ,ſed nec ſpũs quidē cæleſtis:rõnale aĩal,etiā
& mortale:terrigena filius hoĩs. In terra natus eſt:in ter
ra educatus:in terra exercitatus & ꝓbatus:in terra etiam
cõſummatus. Nec uerò patriarcha erat:aut unꝰ ex ꝓphe-
tis. De qbꝰ ſane in euangelio ueritas ait:Quia lex & ꝓphe Matt. 11.
tæ uſq; ad Ioannē. Multo magis nõ erat ipſe xp̄s:ſed erat
tñ xp̄s in ipſo:haud aliter utiq; quàm per fidē. Enĩuerò iu
xta hũc modũ etiā mõ prope eſt uerbũ in corde tuo & in
ore tuo:tm̃ ſi recto q̄ſieris corde. Nēpe ap̄lo interpretãte
uerbũ fidei iſtud eſt de quo Moyſes ait: Vnde & alibi idē
ap̄ls. Ieſus xp̄s,inquit,heri & hodie & in æternũ. Heſter- Hebr. 13
nũ quidē ab initio ſeculi uſq; ad dñicā aſcēſionē,hodier-
nũ uerò diē exinde uſq; ad ſeculi conſummationē,porrò
æternũ intellige poſt cõmunē oĩm reſurrectionem. Nulli
horũ deeſt Chriſtus:nulli deeſt Ieſus:nulli deeſt unctio:
nulli ſalus. Patriarchis & prophetis in uiſione exhibitus
eſt:apoſtolis in humanitate: Martino in fide :angelis iam
in ſpecie. Quã ſanè ſpeciē & electis oĩbus oſtenſurum ſeſe
ꝓmiſerat:nõ quidē hodie ſed in æternũ. Deniq; iā trãſie-
rat heri:iā illud noſtrũ illuxerat hodiernũ,cũ ap̄li loque-
rēt͂. Et ſi cognouimꝰ xp̄m ſm̃ carnē:ſed iā nũc nõ nouimꝰ.
Videt͂ tñ etiā in hoc mane de carnibus agni nõ nihil eſſe 2. Cor. 5
ſeruatũ:ſed qd' reſiduũ eſt utiq; iā datur igni:ꝙ uidelicet
uſq; hodie eadē caro nobis:ſed ſpũaliter utiq; nõ carnal'r
exhibeat͂. Neq; eñ eſt ꝙ cauſemur nr̃o huic negatā tãpo-
re:ſi eã quæ ad pr̃es ueteris teſtamēti factã apparitionē:ſi-
ue eã quæ ap̄lis exhibita eſt p̄ſentiã carnis eiꝰ. Siquidē fi
deliter cõſiderãtibus neutrã deeſſe liquebit. Adeſt eñ no
bis etiã nũc carnis ipſius uera ſubſtãtia:haud dubiũ ſanè
qn in ſacramento aſſunt reuelatiões:ſed in ſpũ & uirtute:
ut tēpori gratiæ qd' nũc eſt,nihil in ulla gratia deeſſe ꝓ-
betur. Deniq; nec oculꝰ uidit:nec auris audiuit:nec ĩ cor 1. Cor. 2.
hoĩs aſcendit quæ præparauit deꝰ diligẽtibꝰ ſe:nobis tñ
reuelauit per ſpm̃ ſuũ. Nec mireris ꝙ carnales eis manife-
ſtatiões exhibuit:q carnalē eiꝰ p̄ſtolabant͂ aduētũ. Nobis
eñ tanto efficacior gratia:& reuelatio dignior neceſſaria
eſt:quãto nimirũ excellētiora cõſtat eſſe quæ expectamꝰ.
Itaq; ut ſupra diximꝰ: Martinꝰ iſte Chriſtꝰ nõ fuit:ſed tñ
Chriſtũ habuit:nõ quõ angeli in p̄ſentia maieſtatis:non
quomodo ap̄li in uiſiõe humanitatis:nõ quõ olim loquu
tus eſt in uiſione ſanctis ſuis ſed quõ cũ etiã nũc habet ec
cleſia in fide & ſacramentis. Non erat ille lux:ſed lucerna
planè ardens & lucens. De Ioanne dictũ eſt:ſed ſi illũ pro
tulero puto dicetis. Maximus hoĩm eſt :pluſquã ꝓpheta
eſt:etiã angelus eſt dei patris:ſicut ipſe teſtat͂. Ecce mitto Lucæ. 7.
angelũ meũ &c. Et Martinus lucerna erat ardēs & lucēs:
eũ ſaltē nõ pigeat imitari. Sed imitari ĩ eo qd' eſt imitabi
le:nõ autē qd' mirabile exhibetur. Ad menſam diuitis ſe-
des hodie:diligẽter cõſidera quæ tibi apponunt͂. Diſcer-
ne inter cibos & uaſa ciborũ. Illos eñ iuberis tollere:ſed
nõ illa. Diues eſt iſte Martinus:diues in meritis:diues in
miraculis,diues in uirtutibus:diues in ſignis. Diligēter
ergo conſidera quæ apponuntur tibi:quænam uidelicet
ad ammirationē:quæ uerò ad imitationem. Aut certè qa
ſeqtur ĩ ſcriptura illa:qm̃ talia oportet te p̄parare: diligē
ter conſidera quid apponitur & in quo. Suſcitauit Mar
tinus tres mortuos:quãtos nimirum ſaluatorem legerat
ſuſcitaſſe:Reddidit uiſum cæcis,ſurdis auditum,mutis lo
quelam:claudis greſſum ,aridis ſoſpitatem. Euaſit diuina
uirtute pericula:proprij corporis obice flammas repulit
immanem ſacrilegæ machinæ molem columna parili cæ-
lo deſcendente proſtrauit:leproſum mundauit oſculo:cu
rauit oleo paralyticum:dæmones uicit:angelos uidit:fu
tura præuidit. Verum hæc quidem cæteraq; eiuſmodi al-
tiſſima quæ fecit magnalia:quidni mirifica quædam uaſa
dixerim diuitis huius:auro grauia,gemmis micantia:pa
riterq; materia & opere p̄cioſa? Noli in his ſaporē quære
re: ſed

re ſed mirare ſplēdorē. Luceat in hmõi lucerna nr̃a:ut in-
lumine eius uideamus lumen:qd' quidē purũ prout in ſe
eſt necdũ præuales intueri. Nõ eñ eſt iſte lux,ſed ut teſti
moniũ phibeat de lumĩe:& appareat tibi interim glorio
ſus deus in ſancto ſuo dũ nõ potes ad gloriã eius ſicut eſt
in ſeipſo. Cæterũ ne putaueris ornatas quidē Martini lã
pades:ſed uacuas inueniri:nõ eſt fatua uirgo:habet in ua-
ſis oleũ:habet uinũ in phialis:habet ĩtra paraſides iſtas
ciborũ copiã:delitias utiq; ſpiritales:ut non mõ uideant
& mirent͂,ſed edant pauperes & ſaturent͂:atq; in illis qdē
dñm laudent:porrò in his uiuãt corda eorũ. Alioqn quõ
mortui laudabũt te dñe? Vt ergo ſit iocũda decoraq; lau
datio in ammiratione etiã uiuãt ex imitatiõe:& ut auidiꝰ
ſumant delitias:ipſas quoq; diuitias curioſius cõtemplē
tur. Sic nimirũ inter ſplendorē & feruorē lucernæ huius
uicarijs quibuſdã affectibus diſcurrēdũ:ut nobis alter ex
altero cõmēdet͂,& ex mutua collatiõe uterq; cõplacitior
fiat. Siquidē humilis fuerit & ſpiritu paup iſte Martinus
ſicut euidētiſſime probat effectus ipſe diuinæ gratiæ:quã
profecto tam multã:niſi multum humilis nõ dediſſet. Vt
tamen pauca uirtutum eius indicia promã: pauperem il-
lum ſpiritu beatus nouit Hilarius,cũ imponere ei diaco
natus officium tentans,nec præualens ꝙ indignũ ſeſe uo
ciferaretur,exorciſtam eum eſſe præcepit:in quo quidem
locus iniuriæ uideretur: ſciens nimirum quòd humilio-
rem ordinationem minime repudiaret. Pauper fuit:ueſte
ſordidus:crine incultus:facie deſpicabilis : quæ quidem
licet in electiõe eius à quibuſdam maleuolis obiecta fuiſ
ſent: in ipſo tamen epiſcopatu ſicut ſcriptum eſt penitus
nõ mutauit. Deniq; qa uerè paup fuit ſpũ Martinꝰ,pau-
per & modicus meruit nominari. Audi uerò mãſuetudi-
nē eius ſuo illo Sulpitio ſic ſcribēte. Tantã aduerſus oẽs
iniurias patientiam aſſumpſerat:ut cum eſſet ſummus ſa-
cerdos,impune etiã ab infimis clericis læderet͂:nec ꝓpter
id eos:aut loco unquam amouerit:aut à ſua quantum in
ipſo fuit charitate repulerit:quod quidem in Brixio ma
nifeſte probatũ:omnes uos arbitror meminiſſe. Eũ nēpe
ex omnibus ſui ſucceſſorē eligit:& de tãta poſt futura ad
uerſitate præmonuit. Poſtremò in fide & lenitate ipſius
ſanctum fecit illum:ad cuius os aures ſuæ fuerant cum re
ſponderet homini q de eo ſciſcitabat͂. Si illum delirũ quæ
ris:proſpice eminus. Ecce cælũ ſolito ſicut amēs reſpicit.
Crebro ſiquidem homo dei:utpote terrã deſpiciēs cælũ
ſuſpiciebat. Nēpe ſciebat ad hoc ſeſe ut ſupra meminimꝰ
rectã in corpore accepiſſe ſtaturã:ſciebat illic eſſe theſau-
rũ ſuũ:ſciebat illic ſedere in patris dexterã xp̄m ſuũ:ſcie-
bat nũquã ſeſe donec illuc ꝑueniret qd' deſiderabat,aſſe-
quuturũ. Vnde & hoc ipſum ꝙ delirꝰ uocabat͂ ĩ terra me
rito nõ attēdit:cuiꝰ nimirũ cõuerſatio eſſet in cælis ,cuiꝰ
oculi ĩ capite ſuo. Sanè illuc etiã lachrymæ eius à maxilla
aſcēdere cõſueuerãt:qbꝰ ſic abũdabat:ut ſoleret ꝓ illorũ
quoq; q obtrectatores ſui uidebãt͂ flere pc̃tis. Sanè quã-
tum iuſtitiã eſurierit:tũ in cæteris eius actibus:tũ ſpecia
liter in idololatriæ pſecutione ꝓbatũ eſt:in templorũ de-
ſtructione:in ſtatuarũ deiectione:in ſucceſſiõe locorum.
Vbi ſe quoq; aliqñ nõ eſt ueritas dare diſcrimini:ut occa
ſio tãti criminis de medio tolleret͂. Nam miſericordē cum
in paupere ſe expertum ſaluator ipſe apud angelos gloria
batur:datam ſibi medietatē ueſtis oſtētans. Vtinã nobis
etiam miſeris apud ſummũ iudicē in cuius admirabile ta-
bernaculũ introiuit:miſericordiã illam exhibere dignet͂
qua & illos olim morti deſtinatos,& tormentis uarijs de
putatos eripuit:ꝓ quibus ante terreni iudicis ianuã ,no-
cte media ſcribitur iacuiſſe. Quomodo enim non audiet
eum nunc:qui tunc quoq; fecit audiri? Porrò mundiciã
cordis eius illud uel maxime indicat:ꝙ non eſt confuſus
inimico loquens in porta:nihil in me funeſte reperies:
Abrahæ me ſinus recipit. Nã in opere pacificorum fœli-
citer planè conſummans labores ſuos:licet dierũ ſuorum
finem non ignoraret:clericos tamē adijt diſſidētes : inter
quos reformata pace,in pace ipſe quieuit, Cæterum pſe-
cutiones quas ſuſtinuit ꝓpter iuſtitiã lõgũ eſt numerare
quõ apud Iulianũ auguſtũ in ciuitate Vuangionũ intre-
pidus:imo & illato terrore conſtantior cuſtodiæ mãcipa-
tus eſt:ut inermis poſtero die barbaris opponeretur:quõ
circa alpes ſubſecuri quã in uerticē eius latro uibrabat ſe
curiſſimus fuit:quõ illũ Mediolani Auxētius arrianꝰ gra
uiter inſectatus:multiſq; appetitũ iniurijs tandē de ciuita
te exturbauit:quõ & alibi prius aduerſus ſacerdotũ pſi-
dias acerrime pugnãs ſupplicijs fuit affectus:publice uir-
gis cæſus:inde quoq; exire cõpulſus eſt:quõ itē in cuiuſ-
dã fani euerſiõe cũ gẽtilis eũ ſtricto gladio peteret: nudã
ceruicē præbuit percuſſuro donec ille extollens ad ictum
dexteram:cecidit reſupinus quõ alter eũ cultro ferire uo
luit:ſed ferrũ de manibꝰ eius elapſum repente, diſparuit.
Pro quibus omnibꝰ dubiũ nõ eſt multipliciter coronari
eum:qui quidē & ſi nõ ſemel effectu conſummatæ paſſio-
nis:ſed toties martyr fuit affectu deuotiſſimæ uoluntatis.
Comedite iam amici & bibite:& inebriamini chariſſimi.
Sic eñ uiuit:& in talibꝰ uita ſpiritꝰ ueſtri. Niſi fortè bea
tos p̄dicat ſermo diuinus:qui mortuos ſuſcitãt, cæcos il-
luminant:morbidos ſanãt, leproſos mundãt ,paralyticos
curant,dæmonibus imperant, futura prænuntiant,mira
culis coruſcant, & non magis pauperes ſpũ,mites,lugen
tes,eſuriētes & ſitiētes iuſtitiã,miſericordes,mũdicordes
pacificos pſequutionē ꝓpter iuſtitiã ſuſtinētes. Ignoſcite
mihi fratres:exēplũ obedētiæ paulominꝰ p̄terij:qd' qui
dē uel ſolũ iuxta p̄poſitum ordinē in Martino quoq; no
bis cõuenit exhiberi. Sanè morã facimus:ſed ut arbitror
bonũ eſt nos hic eſſe:tardius eñ hodie uenimꝰ ad Marti
nũ. Dñe,inquit,ſi adhuc pp̄lo tuo ſum neceſſarius:nõ re-
cuſo laborē:fiat uolũtas tua. O uerè ſanctiſſimã animã : ô
inæſtimabilē charitatē:ô obedientiã ſingularē. Bonũ cer
tamē certaſti:curſum cõſummaſti:fidē ſeruaſti:de reliquo
ſupeſt tibi corona iuſtitiæ quã reddet tibi dñs hodie iuſtꝰ
iudex:& adhuc dicis non recuſo laborem:fiat uoluntas
tua. Obtuliſti planè Iſaac unicũ illũ quē diligis,qd' in te
eſt iugulaſti:immolaſti ſingulare gaudiũ tuũ pia deuotio
ne:paratꝰ redire iterũ in pericula:innouare certamina:de
nuo ſubire laborē:ſuſtinere tribulationē:ꝓlongare tenta
tionē:deinde differri adhuc ab illa tanta felicitate, & diu
deſiderata ſocietate ſpirituũ btõrũ:atq; in huiꝰ mortali-
tatis erũnas ab ipſo introitu gl'iæ reuocari: poſtremo qd'
maximũ eſt à xp̄o tuo ꝑegrinari diutius:ſi mõ ipſe uoluiſ
ſet. Nec ſanè dubiũ quin ampliorē gratiã mereat͂:q para-
tũ ſe exhibet etiã ante mãdatũ:quàm qui obedire ſatagit
poſt mandatũ. Magna quidē obediētia ueſtra angeli ſan
cti:ſed quod dicere audeã pace ueſtra neſcio an inueniat͂
in uobis quiſquã paratꝰ in tale aliqñ miniſteriũ mitti:in
quo neceſſe habeat nõ uidere faciē patris. Magnũ eſt pe-
tere quòd dñm ſecuturꝰ omnia reliquiſti:ſed audiui te in
mõte dicentem ubi transfiguratꝰ eſt corã uobis: Dñe bo Mat. 17
num eſt nos hic eſſe:faciamus hic tria tabernacula. Nõ eſt
hoc:ſi adhuc populo tuo ſum neceſſarius:nõ recuſo labo
rē. Paratũ cor tuũ Martine:paratũ cor tuũ:ſiue manere
in corpe:ſiue diſſolui & eſſe cũ Chriſto. Et magna qdē in
horrēda morte ſecuritas:magna in uiſiõe xp̄i deſiderãda:
& tam feruenter ac ſingulariter deſideranda pfectio repe
rit͂:ſed id quidē longè amplius ꝑ omnē modũ: ꝙ qui mo-
ri nõ metuis:imo qui tanto deſiderio præſentiã dñi cõcu
piſcis:uiuere quoq; nõ renuis:& expectatione moleſtiſſi-
ma fatigari. In q̃ ei alio nõ obedire potuerat,q ĩ hoc tãto
articulo tã douote clamabãt:fiat uoluntas tua? Hæc ergo
ps nr̃a ſit fr̃es ĩ cõuiuio hodierno:hãc nobis obediētiã in
mēſa paupis imo iã diuitis huiꝰ appoſitã diligēt͂ cõſidere
mꝰ:ſciētes qm̃ ipa ē q̄ à nobis exigit͂:ipa quã oportet nos
p̄parare ut ſingl'iq; dicamꝰ:qa patus ſũ & non ſũ turbatꝰ
ut cuſtodiã mãdata tua. Nec mõ ſemel aut ĩ pte,ſed patũ Ps. 118.
cor meũ deꝰ patũ cor meũ:patũ ad utrũq;:& in nullo tuã
p̄ſcribēs diſpoſitionē. Fortè hoc cupio & ſpecial'r & uehe
mēter:ſed ne qdē illd' recuſo:ſicut fuerit uolũtas ĩ cælo ſic
fiat. Deſidero reqē:ſed nõ recuſo laborē:fiat uolũtas tua.

De ſctō Clemēte papæ & martyre: De tribꝰ aqs. Ser.

Pſal.15. PReciosa in conſpectu dñi mors ſctōrū eius. Au
diat pctōr & iraſcaẗ: dentibus ſuis fremat & ta
beſcat. Depħenſus eſt in aſtutia ſua: cecidit in
foueā quā fecit: in laqueū incidit quē tetēdit.
Inuidia ſiqdē diaboli mors intrauit in orbē terrarū: ſed
ecce ꝓcioſa facta eſt mors ſanctorū. Audi igiẗ hoſtis uitæ:
mortis auctor attende. Quid ualet iam fraus tua: uerſutia
tua qd nocet? Imo uerò ut plus doleas etiā omnia coope-
rantur in bonum his qui ſecundū propoſitū uocati ſunt
ſancti. Neq; enī aliter quàm ipſa, quæ tui eſt opis, de te ho
die beatus martyr, cuius ſolennia celebramus: morte cor-
poris triūphauit: fecit ſiquidē de neceſſitate uirtutē: pœ-
nam peccati in meritū gloriæ cōmutauit: fidelē ſe proba-
uit in modico: ut dignus inueniret ſupra multa cōſtitui.
Modicū nanq; erat & oīno modicū quicquid prius acce-
perat anima illa beata: quātū ad eā gloriā quam præſenti
promeruit paſſiōe. Omnis enī delectatio huius mūdi: uni
uerſa eius gloria: quicquid deniq; in eo cōcupiſciẗ pror-
ſus modicū eſt: in illius fœlicitatis: in illiꝰ gloriæ: in illius
beatitudinis cōparatione: ſi tamē uel modicū dici debet,
& non potius nihilū: uapor ad modicū parens. Accepe-
rat beatus Clemēs nobile genus: amplas poſſeſſiones, hæ
reditatē multā: ſciētiā quoq; quàmplurimā: ita ut optimꝰ
quidē illius tēporis philoſophus haberet. Acceperat hæc
uniuerſa à dño: dei enī dona ſunt etiā hæc. Fidelē ergo ſe
probauit ei, qui dederat: cū pro eius amore uniuerſa cōtē
pſit: oīa detrimentū faciēs & arbitratus ut ſtercora: ut lu-
Iob.2. crifaceret Chriſtū. Sed fortè murmurat etiā nūc inimicꝰ:
pellē inquiens pro pelle & oīa quæ habet hō dabit ꝓ aīa
ſua. Quid ergo? Putas ꝙ in ipſa corporis ſui uita quā ac-
cepit à dño infidelis īueniatur: ut uel ipſam præferat illi?
Ecce habes poteſtatē, irrue in eū ꝑ ſatellites tuos: ut coar-
tetur è duobus, aut à dño neceſſe habēs, aut à corpore ſe-
parari. Varia & immania exquire genera tormētorū: ſed
noueris te martyri noſtro fabricare coronas. Sicut enim
ipſa uitæ huius ornamēta & adiumēta contēpſit: ſic cōtē
nit & ipſam: corpus omne tibi exponit in mortē & in fa-
ciem maledicet tibi: atq; idola tua ſacro ore blaſphemat:
dñm deū ſuum etiam inter tormenta tua libere prædicat:
in igne confitetur. Coronabiẗ ergo quia legitime certa-
uit: quia fideliter uicit: quia nec blandimentis uitæ huiꝰ,
nec mortis horrore à charitate Xp̄i potuit ſeparari. Dic
queſo nobis aīa ſancta quæ ſic corpꝰ tuū ſupplicijs expo-
nebas: obſecro diligebas illud an non? Vtiq; diligebā in-
quit, nemo enī odio habuit carnē ſuā. Diligebā ergo eā:
ſed parū diligebā: tanquā ancillam, & multomagis dilige-
bam dñm deū. Vtq; probatio eſſet dilectionis, operis ex-
hibitio, libenter ipſam quoq; pro eius gloria mortē cor-
poris amplectebaẗ. Quid nos ad hæc dicimus fratres? Cō
gratulamur martyri: ſed iam gloria eius nō ſine noſtra cō
fuſione eſt. Ecce enim beatus Clemens homo erat ſimilis
nobis paſſibilis: eadem circūdatꝰ infirmitate: & carni ſuæ
eodem uinculo naturalis affectionis inhærēs. Si ergo ille
ſic glorificauit Chriſtū in corpore ſuo & calicē ſalutaris
accepit: quid nos retribuimꝰ dño pro omnibus quæ retri
buit nobis? Eadem certè inſigniuit imagine: eodem ſan-
guine nos redemit & uocauit in eandē hæreditatē incor-
ruptibilē & incontaminatam æternā cōſeruatam in cælis.
Vt quid ergo nō poſſumus & nos cū beato Clemēte xp̄i
bibere calicē? Sed fortè rñdent aliqui: poſſemus ſi oppor
tunitas nō deeſſet: ſed pſequutiōis tēpus ceſſauit. At ego
fateor, nō ſatis crediderim ita dicētibus. Quid enī? Quo-
tidie ceditis punctioni acus unius, & mucroni uos arbi-
tramini poſſe reſiſtere? In minimis probate conflictibus
quàm uiriliter in maiori certamine ſtare poſſitis. Ecce enī
uobis nō dicitur: ſacrificate idolis & uiuite: aut ſi hoc nō
uultis: oportet uos diuerſis ſupplicijs interire. Nouit do-
minus figmētum noſtrum: nec dat nobis tam forte certa-
men. Beato clementi certamen forte dedit ut uinceret: &
diſceret qm̄ omniū potentior eſt ſapientia. Veſtrum cer-
tamē aūt quale eſt fratres mei? Quotidie uobis ſuggeriẗ
in cordibus uř is: frāge ordinē tuū: murmura: detrahe: age
remiſſius: infirmitatē ſimula: rñde ei q fortè duriꝰ loquutꝰ
eſt: ut ſatisfacias deſiderio tuo: nec diciẗ cuiquā: niſi hæc
feceris morieris: ſed ut multū cū difficultate & labore re-
ſiſtes animo tuo. Et quis ſuſtineret tāta? Hæc enī intꝰ au
dire: hæc rñdere cōſueuimus exhortātibus nos, aut foris
homini, aut intus ſpūiſancto. Si ergo in hmōi certamine
periclitamur: ſi uix reſiſtimꝰ: ſi interdū etiā ſuccūbimꝰ: qd
in illo tam graui certamine faceremꝰ? Si iūcis fragilibus
cedit infirmitas nřa: quō telis reſiſteret? Videtis quō ad
nihilū redacti ſumus: & ſicut ſolent mulieres aut paruuli:
pugnātes laudamꝰ alios: pugnare ipſi nō poſſumꝰ. Quid
tamē agimus? Oēs certè ad nuptias agni uocati ſumꝰ: &
in cōſpectu eius uacuos apparere non licet. Diligēter er-
go cōſideremus quæ apponūtur nobis: qm̄ talia oportet
nos præparare. Cōſiderauit beatus Clemēs uinū ſibi ap-
poſitū eſſe à dño: & ipſe quoq; qm̄ diues fuit ad nuptias
illas uinū nihilominus proprij ſanguinis effuſione porta
uit. Sed nos pauperes ſumus, & uinū dñe nō habemꝰ. At
ille: implete, inquit, hydrias aqua. Ergo ne & ipſa ſuſcipie
tur aqua, ſi attulerimus eā? utiq; ſuſcipietur. Nā & ipſam
cū uino nobis appoſitā inueniet qui ſecūdū monita ſapiē
tis diligēter cōſiderauit quæ ſibi apponunẗ ab eo: nimi-
rū qui uenit nō in aqua ſolū: ſed in aqua & ſanguine. Te-
ſtimoniū enī perhibuit qui uidit ꝙ aperto latere dñi dor-
mientis in cruce exierit ſanguis & aqua. Et nos ergo frēs
ut uel fideles nos ꝓbemus deo nřo ſi martyriū ſanguinis
nō habemꝰ (martyriū enī teſtimoniū eſt) q̄ramus uel teſti
moniū aquæ: & ne ipſum quidē deſpiciet deus. Tres ſunt
enī qui teſtimoniū dāt in terra: ſpūs aqua & ſanguis. Bea
ti quibus trinū ſuppetit teſtimoniū: qm̄ funiculꝰ triplex
difficile rūpitur. C Nos ſi ſanguinis teſtimoniū nō ha-
bemus, habeamꝰ ſpm̄ & aquā: qm̄ ſine ſpiritu nec ſanguis
nec aqua ſufficiet: imo uerò ſi ſpūs ipſe ſine aqua aut ſan-
guine inuenitur: ſufficit teſtimoniū eius: qm̄ ſpūs uerita-
tis ē: nec ſāguis nec aq̄ qcquā ꝓderūt à ſeipis: ſed ſpūs ē q
teſtificatur in illis. Sanè tn̄ aut uix aut nūquam ſine aqua
aut ſanguine ſpm̄ arbitror inueniri. Propterea chariſſimi
quæramus uel aquā, qui ſanguinem nō habemus. Et quo
niam hydriarū ſupra fecimus mentionē: quæramus men-
ſuras binas uel ternas quas hydriæ capiebant. D Nā &
Chriſtus triplicē nobis apponit aquā: & perfectus omnis
qui fuerit in nobis ſicut ipſe, qui uidelicet tres metretas
habere potuerit. Propter hoc enī ſub diſtinctione dicitur
binas uel ternas: ut duas ad minus cōſtet neceſſarias eſſe:
tertiam nō ab oībus exigendam. Accipe igitur triplicem
aquā quā tibi ſaluator apponit. Plorat ſuper Lazarum &
ſuper ciuitatē Ieruſalē: & hæc eſt aqua prima. Sudauit im
minēte iam paſſionis hora: & hæc eſt aqua ſecunda: nō ab
oculis tm̄: ſed à toto corpore manans. Hæc aūt rubea eſt,
ſanguineiq; coloris, ſicut ſcriptum eſt. Et factus eſt ſudor
eius ſicut guttæ ſanguinis decurrentis in terram. Iam ue Luc.13.
rò tertia eſt aqua, quā & prædiximꝰ de latere eius una cū
ſanguine emanaſſe. Et tu ergo primā quidē habes ſi rigas
lachrymis tuis cōſcientiæ tuæ ſtratum: & dolore cōpun-
ctionis præteritorū diluis maculas peccatorum. Secūdā
aquā habes ſi in ſudore uultus tuiueſceris pane tuo: & la
bore pœnitētiæ corpus tuū caſtigas: ac reſtringis concu-
piſcentiæ flāmā. Eſt aūt ſanguinei coloris: ſiue propter la
borē: ſeu etiā ꝓpter ipſum, quē extinguit, concupiſcētiæ
ignem. Iā uerò ſi proficere potes uſq; ad deuotionis gra-
tiā potaberis aqua ſapiētiæ ſalutaris, & ſpūs Chriſti, qui
ſuper mel dulcis eſt, fiet in te fons aquæ ſalientis in uitam
æternam. Et memento hanc eſſe aquam quæ ꝓcedit de la-
tere dormientis: & ſine omni moleſtia fluit. Oportet enī
iam mortuū eſſe mundo: qui in hoc uoluerit gratia dele-
ctari. Ergo ut breuiter repetā: prima quidem à præteritis
delictis abluit cōſcientiā: ſecunda ut futura caueas extin-
guit concupiſcentiā: tertia ſi ad eam peruenire merueris,
potat animam ſitientem.

In uigilia

In uigilia ſancti Andreæ apoſtoli. Sermo.

SAnctorū feſta ꝓcipua patrū ſanxit au-
thoritas uotiuis præueniēda ieiunijs.
Vtiliter planè, & nō ad inſipiētiā no-
bis ſi affuerit q aduertat. Multa ſiqdē
quotidie pctā cōtrahimꝰ, & in multis
offendimꝰ oēs nec tutū oīno ē celebrā
das ſuſcipere feſtiuitates ſacras: maxi-
meq; eas quæ maximæ ſunt: niſi priꝰ abſtinētiæ purifica-
tione ꝓmiſſa: quo & digniores & capaciores inueniamur
ſpiritualiū gaudiorū. Sic enī iuſtꝰ in pricipio ſermonis ac
cuſator eſt ſui: nec niſi à ꝓpria reprehēſione laudes īcipit
alienas. Q; ſi etiā iuſtus trepidat ſolicitus ꝓuenire eū qui
ipſas quoq; paratus eſt iuſtitias iudicare, qd agimus nos:
quorū iteri iudicata nō fuerit & tecta peccata? Timendū
ualde eſt: ne fortè manifeſta īueniānẗ ꝓcedētia ad iudiciū.
Si nec iuſtꝰ ſine moleſtia & uerecūdia quadā ad ſanctorū
præſumit accedere laudes: quāto magis peccator ī cuius
ore nō eſt laus ſpecioſa: timeat ſemꝑ neceſſe eſt uocē illā:
Pſal.49. quare tu enarras iuſtitias meas: ſiue illam. Amice quomo
Mat.22. do huc intraſti nō habēs ueſtē nuptialē? Beati ꝓinde qui
ſtolā ſuā: dico autē gloriā cōſcientiæ ſuæ: ſoliciti ſunt oī
tēpore cōſeruare īmaculatā: ſemꝑ ſplēdidā exhibere. Sed
quia pauci ſunt qui ſic oī cuſtodia ſeruēt cor ſuū paucio-
res aūt ſi tn̄ uel pauciores qui in oī ſanctimonia cōſeruēt
illud: neceſſe eſt frequenti abſtinētia maculas diluere ſub-
intrantes præcipue cū præcipua quælibet ſolēnitas adue
nerit celebrāda. C Nō modo tn̄ præparatio eſt ad ꝓxi-
mā celebritatē obſeruatio ꝓmiſſa ieiunij: eſt & āmonitio
quædā eruditioq; nō parua. Diſcimus ex hoc ip̄o quænā
uera ſit uia feſtiuitatis æternæ. Quid eſt enī ꝙ ieiunijs ſolē
nia præuenimus niſi: ꝙ per multas tribulationes oportet
nos introire in regnū dei? Indignꝰ quippe ſolēni lætitia
eſt, qui ſtatutā uigiliæ abſtinētiā nō obſeruat. Planè iquā
ſi renuis affligere aīam tuā in uigilia indignus iure cenſe
ris requie & exultatione feſtiua. Eſt autē uniuerſum præ
ſentis pœnitētiæ tēpus: uigilia quædā ſolēnitatis, magni
& æterni ſabbati qd præſtolamur. Nec cauſaberis uigiliā
longiorē ſi æternitatē feſtiuitatis attendas. Licet enī ha-
bere præparationē ſoleant ſolennia diurna: diurnā illam
cū æterna ſit: nō exigit tamen æternā. Sed quo nos rapit
iocundior illius memoria fælicitatis? Hoc enī nomine &
ſæpius & fortè dignius nominatur illa feſtiuitas. Redeun
dū nobis eſt ad id quod præ manibus eſt. Hodierni itaq;
ieiunij & eius (quàm præſtolamur) ſolennitatis & lætitiæ
cauſa eſt beata paſſio Andreæ apoſtoli. Dignum eſt enim
ut ſi, cum eo pendere nō poſſumus cum eo uel ieiunemus.
Nam & ſi ipſum cum biduo penderet in cruce etiam ieiu-
naſſe quis dubitet? Inueniamur ergo uel in exiguo cōi-
cantes paſſioni eius, & ſi non ſimul afflixi patibulo, ſimul
afflicti ieiunio: ut miſerante deo etiā coronæ participes
ſimus, & in præſenti quoq; ſpiritualium ſocij gaudiorum.
Quomodo enim non exultemꝰ in memoria triumphi eiꝰ
quèm in ipſa ſui præſentia ſupplicij tam uehemēter noui
mus exultaſſe? An nō erit læta feſtiuitas, ubi & crux ipſa
plena eſt gaudio? Siquidem & feſtiuum ſolemus nomina
re qd lætum eſt, & crux à cruciatu utiq; dicitur: aut certè
cruciatus à cruce. Quanta proinde exultatione uniuerſæ
terræ celebrandū tātæ nouitatis miraculum: tam magnifi
cum opus diuinæ uirtutis. Andreas homo erat ſimilis no
bis paſſibilis, & tam uehementi ardore ſpūs, crucem ſitie
bat: tam inaudito à ſeculis gaudio tripudiabat: cum para
tum ſibi eminus patibulum conſpexiſſet: O crux, inquit,
diu deſiderata, & iā concupiſcenti animo præparata. Se-
curus & gaudens uenio ad te: ita ut & tu exultans ſuſci-
pias me. Videtis quia non ſe capit præ magnitudine gau
dij? Ita, inquit, ut & tu exultans. Ergo ne tanta eſt exulta
tio ut axultet & ipſa crux: nec læti qcquā habeat: ſed totū
lætitiæ ſit? Aut quis dicat minus cōtra cōſuetudinem: ſu
pra ratione, ultra naturā, crucifixū exultare quàm crucē.
Illi ſenſum lætitiæ natura negauit: huic ſi quid præualet,
gaudiū omne exterminat: ingeritq; dolorē. Amator ait
tuus ſemꝑ fui & deſideraui amplecti te. Fratres ignis ui-
brans eſt, nō lingua loquens, & ſi lingua certè ignea eſt.
Carbones ſunt ignis illius, quem de excelſo chriſtus mi-
ſerat in oſſibus eius. Atq; utinam deſolatorij nobis ſint:
cōſummētes & exurētes quicqd in nobis eſt carnalis affe
ctionis: Quales enī ſcintillæ ſunt iſtæ aut à quāto interio-
ri incēdio micant? Planè beate andrea granū ſinapis eſt
fides tua: quæ tā īſperatū ubi teri cœpit: cœpit ex ſe pro-
ferre feruorem. Quid ſi paulò amplius tereret. Quis fer-
uorē illū animus, quis uerba illa ſuſtinere poſſet auditꝰ?
Dum enim minꝰ minaretur ægeas, adhuc granū ſinapis
deſpicabile uidebatur. Integrum erat: neſciebamus quid
intus lateret. Dñs, inquit, me miſit ad iſtā prouinciam: in
qua nō paruū ei populū acquiſiui. Accedat cōminatiōis
piſtillū: lōgè iam acrius ſapiet, cōſtantiusq; loqueẗ. Ter-
rendū eū putat ægeas, crucis ſupliciū minitās: ſed nō eſt
ita. Accendiẗ magis in uerbo hoc, & liberè clamat. Ego ſi
patibulū crucis expaueſcerē: crucis gloriā non prædica-
rē. At ubi paratū ſibi lignū intuitus eſt, ex hoc iā planè
totꝰ igneſcēs applaudebat, & blādiebaẗ illi amatæ ſuæ,
officioſiſſimè ſalutabat, deuotiſſimè ſuſcipiebat, magnifi-
cè attollebat eā: & in ipſius præconio gloriabaẗ, clamās
magis affectiōe quàm uoce. Salue crux præcioſa quæ de-
core & pulchritudinē de membris dominicis accepiſti.
Salue crux quæ in corpore xp̄i dedicata es, & ex mēbris
eius tāquā margaritis ornata. Merito ꝓinde crucis ama-
torē uenerānẗ quicūq; ſunt ſerui crucis, ſed ab his āplio-
rem deuotionem exigit qui ſpecialius propoſuerunt tol-
lere crucem ſuam. Vobis hoc & de uobis dico fratres mei Ioā.19.
qui nō ſurda aure audiſtis illā euāgelicam tubā. Qui nō
baiulat crucem ſuam & ſequitur me, nō pōt meus eſſe di-
ſcipulus. Parati eſtote totā animi diligētiam huic adhi-
bere ſolennitati & corde magno celebrare eā: qa magnus
oīno cōſolatiōis pariter & exhortatiōis theſaurus uobis
repoſitus eſt in ea, ſi fuerit qui fodiat & ſcrutetur.

In die ſancti Andreæ de mūdis piſcibus Sermo. I.

CElebrātes hodie glorioſum beati Andreæ
triumphū in uerbis grāæ quæ ꝓcedebāt de
ore eius exultauimꝰ & delectati ſumꝰ. Neq;
enī locus poterat eſſe triſtitiæ: ubi tā uehe-
menter lætabaẗ & ipſe. Nemo ex nobis cō-
paſſus eſt ſic patiēti: nemo auſus eſt plangere exultātem.
Alioqn & nobis ip̄e nō incongruè dicere poterat: quod
ſaluator crucem baiulās ſequētibus ſe, & lugentibus ait. Luc.23.
Filiæ hieruſalem nolite flere ſuꝑ me ſed ſuper uos ipſas
flete. Deniq; cū duceret ip̄e beatꝰ andreas ad crucē po-
pulus qui ſanctū & iuſtum dolebat iniuſtè dānari: prohi-
bere uoluit ne puniretur: ſed magis ipſe inſtātiſſima ꝓce
prohibuit eos: ne nō coronaretur: imo ne nō pateretur.
Deſiderabat ſiquidē diſſolui & cum xp̄o eſſe, ſed in cru-
ce quā ſemꝑ amauerat. Deſiderabat regnū intrare: ſed ꝑ
patibulum. Quid enī dicit illi amatæ ſuæ. Per te, inqt, me
recipiat, qui ꝑ te me redemit. Ergo ſi diligimꝰ eū cōgau-
demus ei nō ſolū quia coronatus, ſed & quia crucifixus:
quia deſiderium animæ eius tribuit ei dñs, & poſuit in
capite eius coronā de lapide ꝓcioſo. Verūtn̄ dū cōgratu
lamur ei ꝙ diu deſideratæ crucis frui mereaẗ amplexu mi
rū ualde eſt: ſi nō ipſum eius miramur gaudiū, cui cōgra-
tulamur. Dum enim noctis huius uigilias celebrantes in
uerbis tātæ exultationis cantādo delectaremur: putas nō
fuit in nobis, q ſecū cogitaret & diceret, qd ſibi uult hæc
aut unde tā noua lætitia. Certè & crux ꝓcioſa eſt: & crux
amari pōt, & crux habet exultationē. Ita eſt fratres mei.
Si fuerit qui colligat, ſemꝑ lignū crucis uitā germinat,
fructificat iocunditatem, oleū lætitiæ ſtillat, balſamū ſu-
dat ſpūaliū cariſmatum. Nō eſt ſylueſtris arbor, lignum
uitæ eſt apprehendentibus eam. Arbor fructifera, arbor
ſalutifera eſt, alioquin quō dñicā occuparet terrā? Illam
dico ꝓcioſiſſimā glebā: cui clauorum eſt infixa radicibꝰ,
Si nō eſſet hæc ꝓcioſior cūctis, fructuoſior uniuerſis nū-

quã illo plãtaret in horto nec illã pmitteret uineã occu-
pare. Deĩde qd mirũ ſi cruci ſuauitatẽ dedit: qui dedit &
igni? Aut quõ crux iudicatur inſipida ubi dulce ſapit &
flãma? Quid eñi ſapiebat Laurẽtio ignis cũ irrideret car
nifices, iudicẽ ſubſannaret? Quid nos ad iſta dicem⁹ frẽs
ꝙ nõ ſapit etiã nobis q̃ ꝑ xp̃o eſt tribulatio, nec guſtam⁹
& nos mãna abſcõditũ? Sic eñi uictus eſſet oĩnõ diabol⁹
nec hr̃et penit⁹ qđ auferret. Sufficeret nobis hoc unũ ad
uerſus duplicẽ malitiã inimici. Habet qppe neqſſim⁹ ille
laqueos: habet & iacula: utpote callidiſſim⁹ uenator ho-
minũ ſolũ ſitiẽs ſanguinẽ aĩarũ. Alios telis appetit mali-
tioſæ cuiuſlibet ſuggeſtiõis & ĩ eis uulnerat mltos, quo-
rũ tenuis eſt patiẽtia. Alios uoluptatib⁹ irretire laborat:
& ĩ his multitudinẽ copioſam eorũ q̃ in terra repũt aut
uolitãt iuxta eũ. Sit ergo gaudiũ in tribulatiõe, & iã non
habet malign⁹ unde alliciat. Liberati ſum⁹ à laqueo ue-
nãtiũ pariter & à ṽbo aſpero. Nihil eñi ꝓficit inimic⁹ in
eo quẽ crux xp̃i delectat, ſi carnalẽ ſuggeſſerit delectatio
nẽ, & fili⁹ iĩqtatis nõ apponet nocere ei: ſi ad exaſperãdũ
aĩum eius quãlibet ĩmittere tẽtauerit amaritudinẽ. Nõ
curat delitias q ieiunio paſcif: multomin⁹ murmurare ꝓ
eo põt in quo ẽt delectaf. Planè altiſſimũ poſuit refugiũ
ſuũ: ubi nec muſcipula inimici timẽda ſit nec ſagitta: imo
uerò mũdus piſcis eſt: ſquãmas pariter & pẽnulas habẽs.
Porrò ſicut fruſtra iacif rhete añ oculos pẽnatorũ: ſic fru
ſtra iacif telũ in ſquãmas locatũ. D Hmõi ſiquidẽ piſces
mũdos eẽ legalis ſanctio iudicat: q & pẽnis leuanf & pro
tegũtur ſquãmis: ſiue illi in mari ſint ſiue in flumine ſiue
in ſtagno. Habet etiã mare hoc magnũ & ſpacioſum pi-
ſces mũdos & dñica dignos mẽſa: qa ex his q in ſcl̃i latitu-
dine habitu actuq; uerſanf: reliquit ſibi multa milia quos
apl̃ica ſagena trahit: ut cũ educta fuerit ſegregenf à ma-
lis? Vbi ſanè ſedebit & hic noſter piſcator hoĩm: q totam
nũc poſt ſe achaiã trahit. Habet & flumen piſces mũdos
qcũq; inter diſpẽſatores fideles inueniunf. Fluui⁹ qppe
eſt p̃dicatorũ ordo nõ ĩ eodẽ pmanẽs loco, ſed extẽdẽs ſe
& currẽs: ut diuerſas irriget terras. Sunt & in ſtagno mũ
di piſces q in clauſtro deo ſeruiũt in ſpũ & ueritate. Meri
to ſiqdẽ ſtagnis monaſteria cõparãtur: ubi quodãmõ in-
carcerati piſces euagãdi nõ habeãt libertatẽ: quo uideli-
cet pati ſint ſemp ad epulas ſpũales dicẽtes ſingl̃i intra
ſe. Qñ ueniet q me deferat? Cũctis dieb⁹ qbus nũc milito
expecto donec ueniat ĩmutatio mea. Porrò ut de lege ſu-
pra meminim⁹: ſiue ĩ mari, ſiue in flumine, ſiue in ſtagno
illi mũdi ſunt piſces q ſquamas & pẽnulas habẽt. Sũt aũt
ſquãmæ multæ, ſed una ex eis quodãmõ lorica cõtexif: qa
una eſt patiẽtiæ uirtus: licet ſingulis tribulatiõibus exhi
bere ſingulas uideamur. Iã uero ſicut ſquãmas ad patiẽ-
tiã, ſic pẽnulas quoq; ad hilaritatẽ arbitror nõ incõgrue
poſſe referri. Hilaritas quippe leuat & ſubleuat: ut ſaltus
quoſdã in altũ dare uideaf qſqs exhilaratur. Sanè ut duas
habeam⁹ pẽnulas: duplex nobis hilaritas q̃renda eſt. Et
fortè ꝓptea docet apl̃s (ille eñi uerè pẽnas habebat: qbus
& ĩ tertiũ uſq; cælũ raptus eſt, & uolauit etiã in ꝑadiſum)
nõ ſolũ gl̃iari in ſpe, ſed etiã gloriari in tribulationibus.
Prorſus ſublime uolat qſqs ille eſt, quẽ nõ mõ futurorũ
expectatio bonorũ, ſed p̃ſentiũ quoq; malorũ exhibitio
ipſa delectaf: ita ut in eo etiã glorief. Talẽ inuenim⁹ hũc
beatũ apl̃m: talẽ miramur, talẽ merito p̃dicam⁹. Vñ & tri-
Eccl̃i.1. plicẽ hic licet cõſiderare gradũ: incipientiũ, ꝓficiẽtium,
ꝑfectorũ. Initiũ ſapiẽtiæ timor dñi, mediũ ſpes, charitas
Rom̃.13 plenitudo. Deniq; apoſtolũ audi: qa plenitudo legis eſt
charitas. Qui initiaf à timore crucẽ chriſti ſuſtinet patiẽ-
ter: qui ꝓficit in ſpe portat libẽter: q uerò conſummaf in
in charitate: amplectif iã ardẽter. Solus etenim iſte eſt q
dicere poſſit: quia amator tuus ſemꝑ fui & deſideraui am-
plecti te. Lõgè eſt uox iſta ab eo q ſuſtinet qdẽ: ſed opta-
Mat.26 ret oĩno ſi poſſet nõ ueniſſe in hanc horam. Deniq; ſi nõ
uideor temerarius lõgè eſt ab hac uoce, pater ſi fieri põt
tranſeat à me calix iſte. Quid eñi? Certè ſuper aſellũ aſcẽ-
derat, ut ne hic quidẽ hoſtibus relinqueref. Agnoſco
planè in duce belli puſillanimẽ trepidationem, agnoſco
ægroti uocẽ in medico, agnoſco infirmitatem gallinã cũ
pullis, cõſidero charitatẽ, ſtupeo miſeratiõnẽ, expaueſco
dignationẽ. Miſericors dñs nõ beati Andreæ robuſtum Mat.9.
ſibi ſuſcepit affectum. Quia non eſt ſanis opus medicus:
ſed male habentibus. Si quem fortè dignatio ſcãdalizat
planè meretur audire: Nonne oculus tu⁹ nequã eſt quia Mat.20
ego bon⁹. Huic eñi odor uitæ mortẽ ineſt. Quid magnũ
fuerat dñe ieſu: ſi accedente hora propter quam ueneras
intrepidus ſtares: tanquã qui poteſtatẽ habebas ponendi
aĩam tuam: & nemo eam tollebat à te? Aut non longè glo
rioſius fuit: qñquidem totum ꝓptèr nos agebatur, ut nõ
modo paſſio corporis ſed etiam cordis affectio pro nobis
faceret, & quos uiuificabat mors tua, tua nihilominus &
trepidatio robuſtos, & mœſtitia lætos & tædium alacres,
& turbatio quietos faceret: & deſolatio cõſolatos? Lego
quidem in Lazari reſurrectione: quia infremuit ſpiritu, & Ioan.11.
turbauit ſeipſum. Sed eſto interim qa ſe ipſe turbauit, nõ
conditionis neceſſitate: ſed ſuæ beneplacito uoluntatis.
D Nunc aũt aliquid iam ãplius audio. Vſq; adeo ſiqui-
dem præualuit ea quæ fortis eſt ut mors, dilectio: ut xp̃m
ãgelus dei cõformauerit. Quis, quẽ? Euãgeliſtã audi. Ap
paruit, inquit, angelus confortans eum. Quem eũ? Planè Luc.22.
eum cui naſcituro clauſus patuit uirginis uterus: cui⁹ nu
tu in uinum aqua mutata eſt: cuius tactu lepra fugata, ſub
cuius plãtis ſolidum mare ſtetit, ad cuius uocem mortui
ſurrexerũt. Deniq; eum qui portat oĩa ṽbo uirtutis ſuæ,
per quẽ facta ſunt omnia: ꝑ quẽ uniuerſa ſubſiſtũt etiã &
angelus ipſe. Et quid dicam: quẽ eum? Min⁹ eñi moraret
ſi non pœnitus eſſet indicibilis. Confortans eũ. Quẽ eũ?
cuius ne ipſe quidẽ cõfortator ſuus capere poterat maie
ſtatem? Rogo te angele quẽ cõſolaris? An ignorabas qs
eſſet: ad quem conſolandũ ueniebas? Certè cõſolator eſt:
certe paracletus eſt. Alioquin nõ diceret aliũ paracletum
à patre mittendum apoſtolis, ſi non eſſet & ipſe paraclet⁹.
Deniq; agnoſco & in hoc ipſo paracletum maximũ, agno
ſco paracletũ benigniſſimũ qui prope ſit his qui tribula-
to ſunt corde. Non deſpero iam: etiam ſi moleſta mihi ui-
deatur tribulatio quẽ patior: etiã ſi puſillanimis ſum: etiã
ſi deſidero ut trãſferaf calix à me. Non deſpero inquam:
dũmodo audiã ipſe. Verũtñ non ſicut ego uolo: ſed ſicut
tu. Didici etiã ex hoc ipſo non ad carnalem ſiue caducam
recurrere cõſolatiõnẽ: ſed ad angelicã: ſed ad ſpũalem: ſed
ad cæleſtem. Ita planè dũmõ nõ murmurẽ: id enim pœni-
tus ſepararet à te ſi nõ citius reſipiſcerem, nõ renuo etiã
ſi opus habeo cõſolari. Quid eñi? Agnoſco uocem meam
in ſaluatore, & de ſalute deſperẽ? Planè in patientia mea
poſſidebo animã meã. Verumtñ proficere uolo ſi poſſum:
nec ſtatim adepta ſalute eſſe contentus. Qui timet deum
(ait ſapiẽtia) faciet bona, ſed parum eſt. Scriptum eſt eñi: Sap̃.15.
Declina à malo & fac bonũ: inquire pacẽ & ꝑſequere eã.
Noli eſſe ſalute cõtentus, quære pacem, ne tibi ſit in peri Pſal.36.
culo etiam ſalus ipſa. Audi ergo angelum, nato eo qui fa
ctus eſt pax noſtra, exultantem atq; canentem. Pax in ter-
ra hoĩbus bonæ uolũtatis. Quæ autem bona niſi ordina- Lucæ.2.
ta uoluntas? Quæ nam eſt illa inquis? Profecto quæ rõni
cõſentanea eſt dicẽti. Quia non ſunt condignæ paſſiones
huius tẽporis ad futuram gloriam quæ reuelabitur in no Rom̃.8.
bis. Hoc ſi iam ſentire cœpiſti haud dubium quin libẽter
feras crucem dñi, & dicas. Paratus ſum & non ſum turba- Pſal.118.
tus ut cuſtodiam mandata tua. Attamen ſi uis perfectus
eſſe: unum adhuc tibi eſt neceſſarium. Quid illud inquis?
Profecto gaudium in ſpũſancto. Si quidẽ & is qui timore
coercetur & patiens eſt, & qui ratione ſpei ducitur & be
neuol⁹ eſt, niſi etiam fuerit feruẽs ſpiritu facile labi põt.
Porrò quæ per ſpm̃ diffunditur charitas & patiens & be
nigna eſt, & quod eſt amplius nunquã excidit. In primo
deniq; mandato: qđ parentibus noſtris datum eſt ſi dili-
genter conſideres, & Eua patiens & adã beneuolus fuiſſe
uidetur. Quia tamẽ uterq; cecidit, liqt ꝙ ſtabili non erat
ille uel illa gradu. C Vidit mulier lignũ (ait ſcriptura)
quod

Gẽn.3. quod eſſe pulchrũ uiſu: & ad ueſcendũ ſuaue. Non tibi ui
detur uix cõtinere manũ? Sic & ubi à ſerpente interroga
ta eſt: uide ſi nõ manifeſte ſonãt uerba eius: moleſtũ ei fuiſ
ſe mandatũ. Ex oĩ, inquit, ligno paradiſi comedemus de li
gno autem ſcientiæ boni & mali dixit nobis ne comeda-
mus. Nõ dicit ſic eſt uoluntas creatoris: quare ſic? ip̃e no
uit: nobis ſufficit obedire, quia uita noſtra in uoluntate
eius. Itaq; facile ſeducta eſt mulier, & promiſſioni credere
& acquieſcere perſuaſioni. Vir aũt nõ ſeduct⁹ eſt: ſed ſub
uerſus mulieris amore. Optaret eñi ſemp ſeruare manda-
tum qđ ſibi utile nouerat: ſi nõ mulier ei aliud ſuaderet.
Nec aliquã in ſeruãdo mãdato uiſus eſt pati difficultatẽ:
ſed q̃ bona uolũtas erat, nõ habuit fortitudinẽ: qa non ha
buit feruorem. Fortis quippe eſt ut mors nõ patiẽtia aut
ſpes ſed dilectio. Non timor aut ratio: ſed ſpiritus fortitu
Cañ.8. dinis eſt. Dicit patientia, ſic oportet fieri quia timore ur-
getur. Dicit uolũtas bona, ſic expedit & ſic agendum eſt:
quia ſpei attrahitur ratione. Charitas uerò quæ inflam-
matur à ſpiritu, neq; ſic oportet dicit, neq; ſic expedit: ſed
ſic uolo, inquit, ſic cupio, ſic deſidero uehementer. Vide-
tis quanta ſublimitas, uidetis quanta ſecuritas, quantaq;
ſuauitas charitatis. Fœlix anima: quæ ad hũc charitatis
peruenerit ſtatum nec ſanè deſperandum nobis, quãdo-
quidèm ei⁹ qui ad hũc peruenit gradum ob hoc maxime
memoria celebratur, ut ipſius & inuocemus auxilium &
prouocemur exemplo. Plus dico, & ex nobis nonnullos
uidere mihi uideor in hoc gradu. Si dicis beatũ Andreã
apoſtolum eſſe: nec poſſe te, qui puſill⁹ es, ei⁹ ſequi ueſti-
gia, pudeat uel eos qui tecum ſunt non imitari. Nemo re-
pente fit ſummus: aſcendendo non uolando apprehendif
ſummitas ſcalæ. Aſcẽdamus igif uelut duobus qbuſdã pe
dib⁹: meditatiõe & orõne. Meditatio ſiquidẽ docet qd de
ſit: orõ ne deſit, obtinet. Illa uiã oñdit, iſta deducit. Medi
tatiõe deniq; agnoſcimus ĩminentia nobis pericula, ora-
tione euadimus, præſtante domino noſtro ieſu chriſto.

Vnde ſupra. Sermo ſecundus.

BEati Andreæ apoſtoli ſolẽnitas hodie cele-
braf: quaſi pia ſolicitudine ꝑſcrutemur, mul
ta inuenim⁹ in ea quæ ædificẽt aĩas noſtras.
In ipſo ſiquidẽ conuerſionis ſuæ initio ma-
gnũ nobis perfectæ obedientiæ præſtat exẽ
plũ. Quod quidẽ chriſtianis omnib⁹ neceſſariũ: uobis ta-
men eſt chari⁹ amplectendum: qui nimirum ſpecialiter ex
ipſa ꝓfeſſione nr̃a, tenemur obediẽtiæ debitores. Sapiẽs
nummularius eſt imo ipſa ſapiã: cui neceſſe habemus red-
dere hũc obediẽtiæ nũmũ: nec ſuſcipiet eũ niſi & integer
inueniaf, & ſine aliqua falſitate. Nam ſi diſcutimus ſi dñu
dicamus & in hoc quidèm præcepto obedimus, ſed non
in illo fractus eſt nũmus, non ſuſcipiet eum xp̃s, à quo ni-
mirum tenemur nummi integri debitores. B Omnes
eñi obedientiã ſimpliciter, & ſine ulla exceptiõe promiſi
mus. Q; ſi qs obediat q̃dem ſed ſimulatorie & ad oculum
murmuret, aut in abſcondito, falſus eſt nũmus eius: plum
bum habet nõ argẽtũ: & iniqtas ſedet ſup talentum plum
bi. Doloſe agit ſed in cõſpectu dei, qm̃ deus nõ irridetur.
Vis audire perfectæ obedientiæ formam? Vidit dñs (ait
Mat.4. euãgeliſta) petrũ & Andream mittentes rhete in mare: &
ait illis. Venite poſt me faciam uos fieri piſcatores homi
num. Faciã, inquit, de piſcatoribus piſcatores: imo prædi
catores. At illi continuo nihil diiudicantes aut hæſitãtes
non ſoliciti unde uiuerẽt, nõ cõſiderantes quonã mõ ru
des hoĩes & ſine lr̃is prædicatores fieri poſſent: nihil de-
niq; interrogantes, ſine oĩ mora relictis rhetib⁹ & naui ſe
quuti ſunt eum. Agnoſcite fratres qm̃ ꝓpter uos ſcripta
ſunt hæc: propter uos, ſingulis annis in eccleſia recitãtur
ut diſcentes ueræ obedientiæ formã: caſtigetis corda ur̃a
in obediẽtia charitatis. Hæc nimirum eſt q̃ ſola commen
dat obediẽtiæ nũmũ, hoc illius argentũ eſt probatũ atq;
purgatũ. Sola eſt charitas q̃ obedientiam gratam facit &
2.Cor.9 acceptabilem deo. Hilarẽ quippe datorem diligit de⁹: Et
1.Cor.13 item. Si tradidero, inqt, corp⁹ meum ita ut ardeam, chari-
tatẽ autẽ non habeã nihil mihi prodeſt: uultis ut de ipſa
quoq; beati huius apoſtoli paſſione quã nimirum hodie
celebram⁹ loquamur aliqd ad laudẽ xp̃i, & ad ædificatio-
nẽ ueſtrã? Audiſtis certè cũ perueniſſet beatus Andreas
ad locũ ubi crux parata erat, qũo cõfortatus ſit in dñõ &
per ſpm̃ quẽ unà cum cæteris apoſtolis in igneis linguis
acceperat uerba uerè ignea loqueretur. Videns ergo pa-
ratã eminus crucẽ nequaquã (ut exigere uidetur morta-
lis infirmitas) facies ei⁹ expalluit, nequaquã ſanguis eius
gelatus eſt, non ſtetere comæ, aut uox faucibus hæſit, nõ
cõtremuit corpus nec mẽs turbata eſt, nõ receſſit ut aſſo-
let intellectus. Ex abundantia cordis os loquutum eſt, &
charitas quæ feruebat in corde quaſi ſcintillas quaſdam
ardentiſſimas emittebat in uoce. Quid enim beatus An-
dreas cum ſibi paratam (ut dixi) crucẽ eminus cerneret
loquebatur. O crux, inquit, diu deſiderata, & iã cõcupi-
ſc⁹ti aĩo p̃parata: ſecurus & gaudens uenio ad te: ita ut &
tu exultãs ſuſcipias me diſcipulũ eius, qui pepẽdit in te:
qa amator tuus ſemp fui & deſideraui amplecti te. Obſe-
cro fratres: hõ eſt q loquif hæc, an nõ eſt hõ, ſed angelus:
aut noua aliqua creatura. Hõ planè ſimilis nobis paſſibi-
lis nã paſſibilẽ eũ paſſio ipſa teſtaf: qua apropĩquãte tam
lætabũdus exultat. Vñ ergo in hoĩe noua hæc exulatio
& lætitia hactenus inaudita? Vñ in tanta fragilitate, tãta
conſtãtia? Vnde in hoĩe, tã ſpũalis mens: tã feruẽs chari-
tas, animus tam robuſtus? Abſit ut à ſeipſo tantã ei cre-
damus ineſſe uirtutẽ. Donũ perfectũ eſt deſcendẽs à pr̃e
luminum, ab eo utiq; q facit mirabilia magna ſolus. Pla-
nè ſpũs erat dilectiſſimi qui adiuuabat infirmitatẽ ei⁹ ꝑ
quẽ diffundebaf in corde ipſius fortis charitas ut mors,
imo & fortior morte. Cuius ô ſi & nos pticipes inuenia-
mur. Ecce eñi moleſt⁹ eſt nobis pñiæ labor corporis affli
ctio grauis, abſtinẽtia oneroſa, ĩ uigiliis dormitat aĩa nr̃a
præ tædio, nõ ob aliud ſanè quàm ꝓpter inopiã ſpũs. Ip̃e
eñi ſi adeſſet adiuuaret ſine dubio infirmitatẽ noſtrã &
ſicut btõ andreæ crucẽ & mortẽ ipſam: ſic nobis quoq;
laborẽ & pñiam noſtrã faceret non ſolũ nõ moleſtã, ſed
etiã deſiderabilẽ atq; oĩno delectabilẽ eſſe: Spũs eñi me⁹
(ait dñs) ſuper mel dulcis, ita ut ne ip̃a quidẽ dulcedini
eius præualere queat amariſſima licet mortis amaritudo. Eccl̃.24
Quid nõ tẽperabit illa dulcedo, q̃ mortẽ quoq; facit eſſe
dulciſſimam? Quæ reſiſtere poſſit aſperitas unctioni illi
q̃ mortẽ q̃q; facit ſuauiſſimã? Cum dederit (ait) dilectis
ſuis ſomnũ, ecce hæreditas dñi. Quã moleſtiã nõ expellit
gaudiũ illud, qđ mortẽ quoq; ip̃a facit eſſe lætiſſimam? Pſal.36.
Queram⁹ hũc ſpm̃ frẽs, tota ſolicitudine operã dem⁹: ut
mereamur habere hunc ſpm̃, imo ut quẽ iã habem⁹ abũ-
dantius habeamus. Quicũq; eñi ſpm̃ xp̃i non habet hic
non eſt eius. Nos autẽ nõ accepimus ſpm̃ huius mundi:
ſed ſpm̃ q ex deo eſt: ut ſciam⁹ quæ à deo donata ſunt no-
bis. Teſtimoniũ pñtiæ eius p̃bent opa ipſa ſalutis & uitæ
q̃ nullatenus agere poſſem⁹ niſi ſpũs q uiuificat, ſpũs ſal-
uatoris adeſſet. Quæramus igif ut dona ſua multiplicet
deus in nobis, & ſpm̃ ſuũ augeat qui iã primitias dedit.
Nullũ eñi oĩno p̃ſentiæ ei⁹ certius teſtimoniũ eſt, quàm
deſideriũ gr̃æ ãplioris, qm̃ ipſe dicit. Qui edũt me adhuc
eſuriẽt: & q bibunt me adhuc ſitiẽt. Sed fortaſſe multorũ
nobis cõſciẽtiæ iã rñdẽt. Deſideramus qdẽ hũc ſpm̃ q ſic
adiuuet infirmitatẽ noſtrã, ſed inuenire nõ poſſumus. Et
ego dico: ꝓpterea nõ inuenitis: qa nõ q̃ritis: ꝓpterea nõ Eccl̃.24
accipitis qa nõ petitis. Petitis & nõ accipitis: eo ꝙ negli
gẽter petatis. Nihil eñi aliud expectat: nihil aliud quærit
de⁹ niſi ut ſedule, & cũ deſiderio reqraf. Deniq; qñ nega
bit petẽtib⁹: q etiã nõ petẽtes ꝓuocat & hortaf ut petãt?
Si uos, inqt, cũ ſitis mali noſtis bona data dare filiis ur̃is:
quãto magis pr̃ ueſter de cælo dabit ſpm̃ bonũ petẽtibus Matt.7.
ſe? Petite ergo chariſſimi: petite ſine intermiſſiõe: petite
ſine hæſitatiõe: in oĩbus opibus ur̃is dulciſſimi ſemp hui⁹
ac ſuauiſſimi ſpũs pñtiam & auxiliũ inuocate. Et nos eñi
frẽs cũ btõ andrea neceſſe habemus tollere crucẽ noſtrã,
imo cũ eo quẽ & ip̃e ſequut⁹ ẽ, dñõ ſaluatore. Inde eñi ſic

lætabat̃:inde ſic exultabat ꝙ non ſolũ pro eo,ſed etiã cũ
Lucc. 6. eo mori uideret̃,& cõplantari ſimilitudini mortis eiꝰ, ut
cõpatiẽs etiã cõregnaret.Cũ quo ut ſimul crucifigamur
& nos:attẽtiꝰ auribꝰ cordis audiamus uocẽ dicẽtis. Qui
uult uenire poſt me,abneget ſemetipſm̃:& tollat crucem
ſuã & ſequat̃ me.Ac ſi dicat. Qui me deſiderat ſe deſpi-
ciat:q uult facere uolũtatẽ meã,diſcat frãgere ſuã. Sed cõ
tinuo bella inſurgũt:armantur ꝓtinus aduerſum nos ini
mici.Et nos armemur cõtra,imitemur arma regis noſtri:
ut tollamus & nos crucẽ noſtrã:ĩ qua de inimicis oĩbus
Pſal.90. triũphemus.Audi eñ qd pſalmiſta ꝓmiſerit imo ſpũſſan-
ctus p os eiꝰ. D Scuto,inqt,circũdabit te ueritas eius:
haud dubiũ quin altiſſimi. De eo ſiqdẽ loquebatur ſicut
manifeſte indicãt ipſiꝰ ſpalmi ꝑcededẽtia uerba.Adquid
frẽs ſcuto circũdamur:niſi qa nos undiqꝫ bella circũdãt?
Deniqꝫ qd cauſæ ſit ut te ſcuto circumdet,attẽde. Scuto,
inqt,circũdabit te ueritas eiꝰ. Adqd eñ? Nõ timebis,in
quit,à timore nocturno.A ſagitta uolãte ĩ die: à negotio
ꝑambulãte ĩ tenebris:ab incurſu & dæmõio meridiano.
Vides ne quàm neceſſe ſit,ut ſcuto circumdet te ueritas:
quẽ ſic hoſtiũ tela circũdãt. Ab inferiori eñ parte timor
nocturnꝰ ĩſurgit:à ſiniſtris ſagitta uolat in die: à dextris
ꝑambulat negotiũ tenebroſum, & ut nihil ſit uacuum à
ſuperiori pte dæmoniũ meridianũ inſurgit.Nos aũt mi-
ſeri & miſerabiles uicinis tot ſerpẽtibꝰ,& igneis telis un
diqꝫ uolãtibus:inſurgẽtibus inimicis:nihilominus pni-
cioſa ſecuritate & negligẽtia dormitamꝰ, torpemꝰ ocio,
uanitatibus,& ſcurrilitatibus indulgemus,tã pigri ad ſpi
ritalia exercitia:ac ſi iã pax ſit & ſecuritas,& non ſit mi-
litia uita hoĩs ſup terrã. Hoc & dico uobis chariſſimi qđ
me uehemẽtius terret:qđ oĩno timoris acerbiſſimi gla-
dio trãſuerberat aĩam meã:ꝙ inter tanta pericula minꝰ ti
morati minꝰ exercitati:minꝰ neceſſe q̃ ſit ſoliciti uidea-
mur.Siquidẽ unũ è duobus hæc ipſa negligẽtia noſtra ꝓ
bat:aut oĩno traditos nos hoſtibus & neſcire:aut ſi inter
hæc cõſeruamur:ei q tuet̃ nos ĩgratos nimirum inueniri.
Quorũ utrũqꝫ qd ꝑiculi hẽat ſatis manifeſtũ eſt. Propte-
rea obſecro uos dilectiſſimi:ipſa nos excitet hoſtium ma-
litia ꝑuigil,& inſtãtia eorũ maligna:qua tã ſeduli tam ſo-
liciti ſunt in noſtrã ꝑditionẽ:nos quoqꝫ ſolicitos faciat
& circumſpectos:ut in timore & tremore noſtrã ipſorũ ſa
1.Co.1. lutẽ operemur.Ecce eñ in cruce ſalus nr̃a: tñ ut ei uirili-
ter inhæreamus.Verbũ crucis (ait apl's)pereũtibus qdẽ
ſtultitia:eis q ſalui fiũt.i.nobis uirtus dei eſt.Ipſa eſt ſcu-
tum quo circũdamur ut eius quatuor cornua quadripha
ria hoſtium tela repellant.Sic ergo inferius cornu cõtra
timorẽ nocturnũ.i.aduerſus puſillanimitatẽ quæ de car-
nis afflictiõe ꝓcedit:ut id qđ ſub nobis eſt corpus caſti-
gare uiriliter ſtudeamꝰ ac ſubijcere ſuituti. Si qs uerò no
bis ĩ faciẽ maledicit:ſi qs apte mala ſuadere conat̃:in die
uolat ſagitta,& à ſiniſtris eſt:ſiniſtro nihilominus cornu
crucis excipiẽda.Q̃ꝫſi adulat̃ ſi quaſi cõſulẽtis aĩo uene-
nũ ꝓpinat fraternæ detractionis & odiũ ſeminare conat̃
ſi deniqꝫ iniquum aliquid tanquàm iuſtũ perſuadere tẽ-
tat:à dextris eſt mihi iſte,ſed iudas eſt,oſculo me prodit,
& dextro cornu crucis negotium ꝑambulãs in tenebris
neceſſe eſt propulſari. C Sed ecce dæmoniũ meridianũ
ſupbiæ.ſ.ſpũs q nimirũ in ſplẽdore maiori uirtutũ acriꝰ
inſurgere ſolet. Hæc autẽ quã pnicioſa ſit:ſæpius uobis
intimare curamus. Initiũ qppe oĩs pc̃ti & cã totius pdi-
tiõis ſuperbia eſt.Propterea quiſquis es q ſalutẽ tuã opa
ri ſtudes:aduerſus hanc ſup caput tuum cornu crucis hr̃e
memẽto:ut nõ eleueris in ſuperbiã:nõ exaltet̃ cor tuum:
nõ ambules in magnis neqꝫ in mirabilibꝰ ſup te:ſed tela
ea q̃ de ſublimi ueniũt:ſupereminẽs capiti tuo cornu cru
cis excipiat. Sanè hoc ſolũ ẽ cui ſalutis pariter & regni ti
tulus inſcribit̃:qa ſolus q ſe hũiliat ſaluari & exaltari me-
Luc. 14. retur. D Iã ut breuiter repetã quatuor hæc cornua ſunt:
cõtinẽtia,patiẽtia,prudẽtia,& hũilitas.Fœlix aĩa q̃ ĩ hac
cruce gloriat̃ & triũphat:tñ ut pſeueret ĩ ea:& nullis ua-
leat tẽtationibꝰ deijci.Oret igitur qſquis ĩ hac cruce eſt;
oret cũ btõ Andrea dñm & magr̃m ſuũ: ne patiat̃ eum de
cruce deponi.Quid enim malignus ille non audeat:quid
nõ ꝑſumat impius attẽtare? Quod Egeæ manibꝰ de diſci
pulo:hoc iudæorum linguis facere cogitauerat & de ma-
giſtro.In utroqꝫ tñ ſera pnĩa ductus:uictus & cõfuſus ab
ſceſſit.Vtinã abeat ſimiliter & à nobis:eo uincẽte q & in
ſe & in diſcipulo triũphauit. Faciat ipſe ut mereamur &
nos in hac noſtra qualiſcunqꝫ cruce pœnitẽtiæ:quam pro
ipſius nomine tulimus fœliciter cõſummari:qui eſt ſuper
omnia deus benedictus in ſecula. Amen.

In obitu deuoti Humberti monachi. Sermo.

HVmbertus famulꝰ dñi mortuꝰ eſt deuotꝰ
famulus,ſeruus fidelis. Ipſi uidiſtis quõ
nocte ꝑterita inter manus nr̃as expirauit
tanquã unus ex uermiculis terræ. Per hoc
triduũ fatigauit eũ mors, & demolita eſt
itra fauces ſuas:ut ſatiaret̃ ſanguine quẽ
ſitiuit.Eya fecit quod potuit : occidit carnẽ & ecce recõ
dita eſt in corde terræ. Separauit à nobis dulcẽ amicum:
prudentẽ conſiliariũ,auxiliarium fortẽ.Nec mihi nec uo
bis pepercit inſatiabilis homicida,mihi minꝰ. Siccine ſe-
paras amara mors:õ beſtia crudelis:õ amaritudo amariſſi
ma:õ fœtor & horror filiorũ Adam.Quid feciſti? Occidi
ſti,poſſediſti. Sed qd? Carnẽ utiqꝫ ſolã. Aĩæ eñ nõ habes
quid facias.Volat ad creatorẽ ſuũ:quẽ tã ardẽter concu-
pierat:tã fortiter ſequuta fuerat oĩbꝰ diebꝰ uitæ ſuæ.Sed
& ipſum corpꝰ quod uideris habere, auferet̃ à te:cum tu
nouiſſima inimica deſtrueris & abſorbeberis in uictoria.
Reddes utiqꝫ reddes aliquãdo corpꝰ illud quod ad ſignũ
aduẽtus tui.tãtis hæſterna die ſputis & execrationibꝰ ac
multiplici ſordiũ ſqualore repleueras : lætabunda & lau-
dãs:quia hũc tuis laqueis irretiſſes. Veniet unigenitꝰ pa
tris cũ poteſtate magna & maieſtate Humbertũ quærere:
& illud idẽ cadaueroſum corpꝰ cõfigurare corpori clari-
tatis ſuæ. Tu autẽ quid? Profecto quod in hieremia ſcri-
ptũ eſt:in nouiſſimo dierũ ſtulta remanebis:& hũberto in Hier.7.
æternũ uiuente tu in perpetuũ morieris. Euomuit ꝓphe
tam marina beſtia quẽ deglutierat,& tu hũbertũ reddes: Ioan.2.
quẽ uideris tuo uaſtiſſimo uẽtre cõcluſiſſe. De cætero fra
tres,factitium uobis ſermonẽ in oĩ forma ſc̃titatis,iſte dei
ſeruus exhibuit:quẽ & lõgũ fecit & magnũ. Longũ quã-
tũ ad longinquitatẽ uiæ : magnũ quãtũ ad uitæ ſublimi-
tatẽ.Nõ oportet me ampliꝰ aperire os meũ:ſi bñ retinui-
ſtis ſermonẽ eius:ſi ueſtris illũ cordibꝰ impſſiſtis. Quin-
quaginta annos & eõ ampliꝰ uixit in ſeruitio illiꝰ cui ſer-
uire regnare eſt: qa à puerilibꝰ annis loquutꝰ eſt ĩ ſanctua
rio dei. Nobiſcum triginta annis ab ipſo penẽ principio
mõaſterij huiꝰ cõuerſatus eſt : nõ ſolũ ſine querela:ſed &
cũ gratia cuiꝰ ex hoc memoria in benedictiõe erit nobis:
& generationi quæ uẽtura eſt. Sicut aduena & peregrinꝰ
ptrãſijt uiã & uitã iſtã:quantũ minus potuit de mũdi rebꝰ
accipiẽs:utpote ſciens quia non erat de hoc mundo. Nõ
habebat hic manentem ciuitatem ſicut nec patres ſui:ſed
in anteriora extẽtus ſequebatur ad palmã ſupernæ uoca-
tionis. Nihil habet mũdꝰ qđ iure clamet in eo uel de eo:
quia nec mundus ei placuit nec ipſe mũdo. Quãtum par-
tius potuit de ſubſtantia eius accepit,& minus accepiſſet
ſi non obedientia coegiſſet. Victum & ueſtitum habens
his contentus fuit: nõ ad ſuperfluitatẽ ſed ad neceſſitatẽ:
niſi ꝙ ipſam quoqꝫ neceſſitatẽ ſupfluitatẽ eſſe ſepius cau
ſabatur: Ante hos paucos dies,ſi bñ memini,dũ colloque
remur adinuicem dicebat ſe monaſterij huius ꝑbendariũ
eſſe,& nullius tanquã utilitatis hominem paſci in domo
dei.Erat enim uerè mitis & humilis corde:& cum cæteris
floreret uirtutibus:grãm tñ mãſuetudinis ſpecialiter ob
tinebat. Ideo ſe amabilem & affabilem oĩbus exhibebat:
ſicut erat amabilis ualde. Verũtñ in his oĩbus quàm cir-
cunciſum fuerit os eius & lingua : omnes uos pleniſſime
cognouiſtis:qui tandiu uidiſtis eius conuerſationẽ & ſer
monẽ eius audiſtis. Quis unquã ex ore eius ſonum detra-
ctionis,uerbũ ſcurrilitatis,ſermonem gloriæ:inuidiæ uo
cem audiuit?

cem audiuit? Quis eũ uel alios iudicãtẽ:uel iudicanti cõ-
ſentientẽ aliqñ deꝓhendit? Quis eũ loquẽtẽ inania audi-
re potuit:imo qs nõ ab eo timuit ſi talia frontẽ loqret̃ au
dire? Nimirũ ſolicite cuſtodiebat uias ſuas ut non delinq̃
ret ĩ lingua ſua:ſciẽs qa q in uerbo nõ offendit hic pfectꝰ
Lucæ.6. eſt uir. Longẽ à te hũberte uel illud euãgelicũ. Væ uobis
q ridetis nũc qa flebitis. Nũquid aliqs ueſtrũ eũ ridẽtẽ &
inter multos ridẽtes inuenit? Serenabat qdẽ uultũ ſuũ:
aſſidẽtiũ grã:ne fieret oneroſus : ſed riſum ĩtegrũ ſi bene
recolitis nõ admiſit. Porrò quanti feruoris ĩ ope dei die
bus & noctibꝰ fuerit nõ ſolũ uidiſtis: ſed etiam ammirati
eſtis uſqꝫ ad diẽ mortis ſuæ. Cũ eñ ferè iam ad decrepitã
peruẽniſſet ætatẽ:ꝑter incõmoda ſenectutis etiã tot & tãtis
infirmitatibꝰ quas multi ueſtrũ non ignorãt atqꝫ laſſatus
atqꝫ quaſſatus erat tñ ut dr̃ animus uictor annorũ & cede
re neſciẽs infirmitati. Deniqꝫ in frigoribus & caloribus p
mõtes & ualles aſcẽdẽs & deſcẽdẽs iuuenũ laborẽ proſe-
quebat̃:ita ut ammirationi eſſet oĩbus & ſtupori. Si eum
qñqꝫ ꝓpter multitudinẽ negotiorũ:cõſilij gratia retinuiſ
ſem : triſtis pſeuerabat & nubilus donec ueſtro cõſortio
redderet̃. Rariſſime unquã ſolẽnibus uigilijs quas nõ ra-
ro anticipabat:rariſſime cæteris horis pſallentiũ ĩ choro
inuentus eſt defuiſſe:nec niſi ea neceſſitate ut ex inſtanti
reſpõſum mortis habẽs infirmitas ſequeret̃. Porrò ĩ refe-
ctorio uix cõibus utens cibus:ſi quid fortẽ aliud appone
retur,aut nõ accipiebat,aut tã moleſte accipiebat: ut ſup
hoc uniuerſitatem nr̃am ſæpius moleſtaret. Decreuerat
aquã bibere ſemp:ſi nõ totis uiribꝰ reſtitiſſem. Vinum ſi
qñqꝫ bibere cogeret̃:erat uinũ colore potiꝰ quàm ſapore
adeo illud aquis nimis obruebat. Vix unquã obedientia
cõpellente infirmitoriũ ĩtroiuit:uix eũ intraſſet teneri po
tuit. Fateor minꝰ obediẽs ĩ hac parte:ꝙ auctoritatis ſuæ
mole me ꝑmeret. Laudo eũ, ĩ hoc non laudo:qa ſicut uos
ſcitis nõ parũ in hmõi pſtitit obſtinatus. Credo qa ſi qd
triſte ſenſit ꝓpter hoc ſenſit:ꝙ minus nobis conſenſit de
neceſſitate corpis ſui. Sed qualis erat ĩ cõſilijs. Purꝰ utiqꝫ
& diſcretus:qđ ego tãto melius noui:quãto ſepiꝰ tetigi
pectus eius. Nõ ſolus autẽ noui hoc:nouit & uniuerſitas
ur̃a. Quis deniqꝫ multitudine uel magnitudine tentatio-
nũ pcuſſus:nõ audiuit ab ore eius & radicẽ tẽtationis &
curationis remediũ? Ita eñ pcurrebat oẽs ãgelos cõſciẽ-
tiæ infirmãtis:ut credere poſſet qui cõfitebat̃ eum uidiſſe
oĩa:oĩbꝰ interfuiſſe. Quãtæ autẽ charitatis erat? Sic ſe in
duerat uiſcera pietatis ut oẽs excuſaret:pro oĩbꝰ interce
deret neſciẽtibꝰ illis pro quibus loquebat̃:nõ pſonarum
acceptor ſed neceſſitatum. Erat ergo humilis corde:dul-
cis ſermone:ſtrenuus opere:feruens charitate:in cõmiſſo
fidelis:in cõcilio circũſpectus & prudẽs. Cõpoſitus erat
ſup oẽs hoĩes quos uiderim in diebꝰ iſtis:unus & idẽ per
ſeuerans oĩ tẽpore & oĩ hora. Planẽ ĩ ſemitis dñi,ieſu po-
ſuit ueſtigia:nec retraxit pedẽ donec curſum itineris con
ſummaret. Ille fuit paup:paup etiã iſte fuit. Vixit ille in la
boribꝰ:& hic in laboribꝰ multis. Crucifixus eſt ille:& iſte
multis & magnis crucibus affixus ſtigmata ieſu tulit in
corpore ſuo:adimplẽs ea q̃ deerãt paſſionũ xp̃i etiã ĩ car
ne ſua. Reſurrexit ille:iſte reſurget. Ille aſcẽdit ĩ cælum &
iſte credit̃ aſcenſurus. Aſcẽſurꝰ planẽ cũ rex gloriæ ꝓpter
nos deſcendet ſicut prius aſcẽderat:ut notã faciat poten
tiã ſuã:cũ nõ mioris excellẽtiæ ſit deſcẽdere p aera:quàm
p aerem aſcendiſſe. Sic eñ olim angeli ꝑdixerũt:qa hic ie
ſus q aſſumptꝰ eſt à uobis in cælũ:ſic ueniet quẽadmodũ
uidiſtis eũ eũtẽ in cælũ. Nec laudaueris hoĩem ĩ uita ſua:
Eccle.11. dicit ſcriptura:p eo ꝙ nõ eſt ſecura laudatio niſi poſt mor
Actu.1. tẽ. Hoc & ego ĩ eo ſtudioſe ſeruaui q dũ ad uiueret ĩ hmõi
nõ aperui os meũ:ne fortẽ poſſemus uel ego adulationis
notã,uel ille culpã ĩcurrere uanitatis. Ex hoc ſanẽ neutrũ
iam timet̃: nec ego eum uideo:& ille forſitã me nõ audit.
Sed & ſi audiat nõ mouet̃ hoĩm uerbis:fortius inhærens
atqꝫ fœlicius,uerbo dei. Nihil ꝓficiet inimicus in eo:& ua
nitatis ſuggeſtor nõ apponet nocere ei. Ecce iã corã te eſt
pater dulciſſime fons ille puritatis:quẽ tanto ardore ani-
mi ſitiebas:ecce immerſus es ĩ illũ diuinæ pietatis abyſ-
ſum cuiꝰ memoriã abundantis ſuauitatis tã deuote eru-
ctare ſolebas. Quis eñ tã deuotus ꝑdicator pietatis di-
uinæ:qs humanæ puritatis cõmẽdator tã ſtudioſus:quis
utriuſqꝫ rei tã affectuoſus amator erat? aut cui aliqñ qnqꝫ
uerba loquutus es:in quibus nõ uera puritas reſonaret:
in quibus non ſancta dei pietas audiret̃? Nõ ergo ſup te
doleo cui deſideriũ aĩæ tuæ tribuit deus:mihi potius ad-
emptũ doleo fidele cõſiliũ:auxiliũ grãde:uirũ unanimẽ:
hoĩem ſm̃ cor meũ. In me hæc oĩa mala ceciderũt. In me
tranſierũt iræ tuæ dñe ieſu,& terrores tui cõturbauerũt
me. Elongaſti à me amicũ & proximum: & notos meos à
miſeria extrahens:me in miſerijs reliqſti. Abſtuliſti mihi
germanos carne:germaniores ſpũ: & in tuis negotijs &
in ſecularibꝰ ſm̃ te ſapiẽtes. Suſtuliſti hĩc alios atqꝫ alios,
q onus meũ portabãt:onus grande qđ mihi impoſuiſti.
Vnus mihi ꝓpe ſolus Humbertus ſupererat tãtis neceſ-
ſarijs meis:eo ſuauior amicus, quo antiquior, & hũc tu-
liſti qm̃ tuus erat. Ego ſolus ad uerbera relinquor: ego
morior in ſingulis: & oẽs fluctus tuos induxiſti ſup me.
Vtinã quẽ flagellas occidas ſemel:& nõ miſerũ hominẽ
tot & tantis mortibus ſerues. Veruntamen non cõtradi-
co ſermõibus ſancti:ſed qui cœpit ipſe me cõterat:& hæc
mihi conſolatio ſit ut affligens dolore,non parcat. Et in
flagella paratus ſum ſi fortẽ pius pater in beneficia fla-
gella commutet nunc & uerba non murmure plena ſunt,
ſed dolore. Nõ ploro Humbertũ:neqꝫ enim ille plorãdus
eſt:qui uocatus eſt ad menſam diuitis: Sed ſup me, & ſu-
per uos ploro:ſuper domum iſtam:ſuper cæteros fratres
noſtros:qui omnes ab eius ore conſilium expectabãt: ſic
& ſaluator crucem ſuam tanquàm latro ſuum laqueũ por
tans:cum mulieres quæ cum à galilæa ſequutæ fuerãt ſu-
per ſe lamẽtantes reſpiceret:conuerſus ad eas dixit. Filiæ Luc 23.
hieruſalem nolite flere ſuper me:ſed ſuper uoſipſas flete
& ſuper filios ueſtros. Etenim ea quæ de me ſunt finẽ ha-
bent. Quæ uidetis mihi præparari temporalia ſunt: quæ
non uidetis æterna. Si temporalia ſunt:tranſitoria ſunt:
ſi trantoria ſunt,& mortalia ſunt:& tranſeũdi uel moriẽ-
di argumentum:hoc ſolum eſt,quia uideri poſſunt. Tem-
poralia fuerunt quæ in humberti morte cõſpeximus, ſed
iam obtinet gaudium & lætitiam in perpetuas æternita-
tes. Nõ eſt ergo lugẽdus nobis,cui nec luctus nec dolor
eſt. Sed nec pro nobis quibus ille ſublatus murmuran-
dum:magis gratias agamus ꝙ tãdiu conceſſus eſt nobis.
Siquidèm (ut ego arbitror) decẽnium iam decurſum eſt
ꝙ non uixit niſi nobis & pro nobis:atqꝫ hic timor meus,
ne ideò tranſlatus ſit:quia non eramus iam digni cõſor-
tio illius. Quis ſcit tamẽ ſi idcirco ſublatus fuerit:ut nos
ſuis interceſſionibus protegat apud patrem? Vtinam ita
ſit. Si enim tantæ charitatis erat dũ eſſet nobiſcũ ut om-
nia quæ ad corpoream neceſſitatem ſpectãt libẽtius mi-
hi quàm ſibi cederet:quantomagis nunc cum illi ſummæ
charitati (quæ deus eſt) inhæret:maiorẽ habet in me gra
tiam & charitatem? Sed forſitan nunc de me:& de cõuer-
ſatione mea plenius nouit ueritatem:nec compatitur ut
ſolebat,ſed ut uereor indignatur. Q̃ꝫ ſi etiã ꝓpter pecca-
ta noſtra abſtulit eum deus:utinam illam ipſe obtineat:
ut nobis hoc ipm̃ miſericorditer relaxet̃:ne pœnã ſuper
pœnã ſuſtineamus. De reliquo frẽs dico uobis:ſi ſequere
mini ueſtigia eius nõ tã facile in uanis cogitatiõibus &
ocioſis ſermõibus:in iocis & ſcurrilitatibus liberemini:
qa in his multũ pditis,& de uita ueſtra & de tẽpore ur̃o.
Volat irreuocabile tẽpus,& dum creditis uos cauere pœ
nã iſtam minimã:incurritis ampliorem. Illud eñ ſcitote:
q̃a poſt hãc uitã in purgabilibus locis centupliciter quæ
fuerint hic neglecta reddũtur uſqꝫ ad nouiſſimũ quadrã-
tẽ. Scio ego qa durũ eſt homini diſſoluto apprehẽdere di
ſciplinã:uerboſo ſilentiũ pati:uagari ſolito ſtabilẽ pma-
nere:ſed durius & multo durius erit futuras illas mole-
ſtias tolerare. Et homo iſte qui hic ſepultꝰ eſt multa ĩ pri-
cipio ſicut ipſe cognoui ſup huiuſmodi tentamenta ſu-

ſtinuit:ſed cū multo luctamine pugnauit & uicit. Et ſicut
tunc ei durum erat pugnam in tentatiõibus ſuſtinere:ſic
ei modo durius eſſet ad illas ineptias reuolare:quia bona
cõſuetudo ꝑuenerat in naturā. Exercete uos in doctrina
iſta, & attēdite formā illā quā uidiſtis in eo, & audiſtis ut
ad eū ꝑueniatis ad quē ipſe ꝑuenit:q eſt bñdictus in ſcl'a.

In dedicatione eccleſiæ. Sermo primus. B

Feſtiuitas hodierna fratres, tanto nobis debet
eſſe deuotior quāto familiarior eſt. Nā cæte-
ras quidē ſanctorū ſolēnitates cū eccleſiis aliis
habemus cõmunes:hæc uerò ſic nobis eſt pro
pria:ut neceſſe ſit uel à nobis eā, uel à nemine celebrari.
Noſtra eſt:quia de eccl'ia nr̄a, magis aūt nr̄a:qa de nobiſ-
ipſis. Miramini forſitan & erubeſcitis celebrari feſta de
uobis, ſed nolite fieri ſicut equꝰ & mulꝰ, qbꝰ nō eſt intel-
lectꝰ. Quid eñ lapides iſti potuerunt ſctitatis habere: ut
eorū ſolēnia celebremus? Hñt utiq; ſctitatē: ſed propter
corpa ur̄a. An uerò corpa ur̄a ſctā eſſe qs dubitet:q̄ tēplū
ſcti ſpūs ſunt ut ſciat unuſq;ſq; poſſidere uas ſuū in ſctifi-
catiõe? Itaq; ſanctæ ſunt aïæ ꝓpter inhabitātē ſpm̄ dei in
uobis. Sctā ſunt corpa ꝓpter aïas:ſctā eſt etiā ꝓpter cor-
pora domꝰ. Adhuc certè corruptibili tenebaꝛ in carne &
in corpore pcti in quo & graue adulterii crimē admiſit il-
Pſal. 85. lius aïa q dicebat. Cuſtodi aïam meā qm̄ ſctūs ſum. Mira-
bilis planè deus in ſctis ſuis nō modo in cæleſtibꝰ: ſed ēt
in terrenis. Vtrobiq; ſctōs habet, & ī utriſq; mirabilis ē:
illos qdē btificās:iſtos ſanctificās. An experimētū q̄ritis
eiꝰ de qua loqmur ſctitatis, & ſctōrū uobis iſtorū miracl'a
deſiratis oſtēdi. Multi certè ex uobis à pctis & uitiis ī q-
bus cõputruerūt tanquā iumēta in ſtercore ſuo exiere ui-
riliter:& quotidie impugnātibus eis potēter reſiſtūt:iu-
Heb. 11. xta apl'm q de ſanctis loquēs utiq;. Conualuerūt, inquit,
de infirmitate fortes facti ſunt in bello. Quid mirabilius
qm̄ is q prius uix ꝑ biduū poterat à luxuria, crapl'a, & co-
meſſatiõibus & ebrietatibus:à cubilibus & impudicitiis
cæteriſq; ſimilibus & diſſimilibus uitiis cõtinere:nūc ab
eis cõtinet multis annis tota utiq; uita ſua? Qđ maiꝰ mi-
raculū qm̄ tot iuuenes:tot adoleſcētes:tot nobiles:uni-
uerſi deniq; quos hic uideo uelut in carcere apto tenēt ſi
ne uinculis:ſolo dei timore cõfixi:ꝙ in tāta pſeuerāt affli-
ctione pn̄iæ ultra uirtutē humanā:ſupra naturā:cõtra cõ
ſuetudinē? Ipſi credo uidetis quāta iā poſſemꝰ inuenire
miracula:ſi pſcrutari ſigillatim liceret ſingulorū exitum
de ægypto & deſerti uiā:id eſt abrenūciationē ſeculi:in-
troitu monaſterii:ī manaſterio cõuerſationē. Quid uerò
ſunt hæc:niſi manifeſta inhabitantis in uobis ſpūſſancti
argumenta? Nā habitare in corpore aïam:probant uita-
les motus corporis:habitare in aïa ſpiritum, probat uita
ſpiritalis. Illud ex uiſu & auditu dignoſciꝛ:illud ex cha-
ritate & hūilitate cæteriſq; uirtutibus. Veſtra eſt igiꝛ fra
tres chariſſimi:ueſtra eſt hodierna feſtiuitas:uos dedicati
Pſal. 9. eſtis dño:uos elegit & aſſumpſit in proprios. Tibi, inqt
propheta:derelictus eſt pauper:orphano tu eris adiutor.
Quàm bene cõmutaſtis dilectiſſimi quicquid habere po
tuiſtis in ſeculo:qm̄ nunc relinquēdo ea:proprii eſſe me-
ruiſtis auctoris ſeculi:& cum habere propriam poſſeſſio-
nē:q ſine dubio portio & hæreditas eſt ſuorū. Neq; eñ
ſicut dilexerūt filii iniqtatis:beatus popl'us cui hæc ſunt
tēporalia.ſ.q̄ ꝓmiſerat promptuaria eructuātia ex hoc in
illud, oues fœtoſæ & ſimilia, non inquā btūs ppl's cui hæc
ſunt:ſed beatus ppl's cuius dñs deus eius. Videte ergo ſi
Pſal. 143 nō dignū ſit:ut feſtū agamꝰ diē quo nos aſſumſit in pro-
prios:& inueſtiuit ſe per miniſteriales & uicarios ſuos ut
Zach. 2 fiat ſicut iam olim promiſerat:Ego (inquiens) in medio
eorū ero eorū deus:uos aūt ppl's eiꝰ & oues paſcue eius.
Qm̄ eñ domus iſta ꝑ manus põtificū dedicata eſt dño, ꝓ-
pterea ſine dubio factū eſt:nō ſolū q ꝓſentes fuimꝰ:ſed &
q cūq; uſq; in finē ſecl'i dño ſunt ī hoc loco militaturi. B
In nobis proinde ſpūaliter impleri neceſſe eſt quæ in pa-
rietibus uiſibiliter præceſſerūt, & ſi uultis ſcire hæc utiq;
ſunt:aſperſio, inſcriptio, inunctio, illuminatio, bñdictio.
Hæc utiq; in hac uiſibili domo fecere pontifices, hæc &
xp̄s aſſiſtens põtifex futurorū bonorū iuiſibiliter quoti-
die operaꝛ ī nobis. Primo ſiquidē aſpergit nos yſopo ut
Cañ. 8. mūdemur, lauemur, dealbemur:dicaturq; de nobis. Quæ
eſt iſta q̄ aſcēdit dealbata. Lauat, inquam, nos in cõfeſſio-
ne:lauat nos lachrymarum imbre, lauat ſudore pœniten-
tiæ:magis aūt lauat nos aqua illa præcioſa q̄ de fonte pie
tatis:id eſt ab eius latere emanauit. Aſpergit nos yſopo:
quæ humilis herba eſt & pectoris purgatiua:aqua ſapien
tiæ ſalutaris quæ eſt timor dñi:initium ſapiētiæ & fons ui
tæ, etiā condimentū ſalis admiſcēs:ne ſit inſipidus timor
ſine ſpe, ſine deuotione. Non ſolum aūt ſed inſcribit digi
to dei in quo eiiciebat dæmonia:haud dubiū quin in ſpū
ſancto. Inſcribit inquā legē ſuam non iam in lapide ſed in
Ezec. 11. tabulis cordis carnalibus: propheticam implens ꝓmiſſio
nē qua ſe pollicitus eſt ablaturū cor lapideū, & carneum
cor eſſe daturū:id eſt nō durū, non obſtinatū, nō iudaicū:
ſed piū, ſed māſuetū, ſed tractabile, ſed deuotū. Btūs quē
tu erudieris dñe, & de lege tua docueris eū. Beati inquā q
docti & memores ſunt mandatorum eius:ſed ad faciendū
ea:Alioquin ſcienti bonum & non facienti pctm̄ eſt illi &
Mat. 13. ſeruus ſciēs uolūtatē dñi ſui & non faciens:plagis uapula
bit multis. Vnde neceſſe eſt ut unctio ſpiritalis gratiæ ad
iuuet infirmitatem noſtram:obſeruantiarum & multimo
dæ pœnitētiæ cruces deuotiõis ſuæ gratia liniens:q̄a nec
ſine cruce ſequi chriſtū:& ſine unctione, crucis aſperitatē
ferre quis poſſet? Hinc eſt ꝙ multi abominātur & fugiūt
pœnitentiam:crucem quidē uidentes: ſed nō etiā unctio
nem. C Vos qui experti eſtis ecce ſcitis quia uerè crux
noſtra inuncta eſt, & per gratiam ſpūs adiuuantis ſuauis
& delectabilis eſt pn̄ia noſtra & ut ita dicā amaritudo nr̄a
dulciſſima. At poſtquàm unctio grāe huiꝰ ꝓceſſerit:iā lu-
cernā ſuā xp̄s nō ponit ſub modio ſed ſup candelabrū:qa
tp̄s eſt ut luceat lux noſtra corā hoïbus:& uideāt opa nr̄a
bona & glorificent patrem noſtrum qui in cælis eſt. Iam
uerò benedictionē quidem expectemꝰ in fine:qm̄ aperiet
manum ſuam & implebit omne animal benedictione. Nā
in quatuor præmiſſis merita cõſtat:benedictiõe ſunt præ
mia. In benedictione tota complebitur gratia ſanctifica-
tionis:quādo iā in domum tranſibimus non manufactam
æternam in cælis:ipſa eſt q̄ conſtruitur uiuis ex lapidibꝰ
angelis ſcilicet & hoïbus. Simul enim ædificatio & dedi-
catio ipſa complebitur. Diſiuncta nimirū ligna & lapides
domum non faciunt:nec in eis habitare quis poteſt. Sola
uerò cõiunctio domum facit:ſic celeſtium ſpirituum per
fecta unitas:ſine ulla ſibi diuiſione cõnexa integrā & con
gruam deo reddit habitationem quam ineffabiliter bea-
tificat inhabitans gloria maieſtatis. Quis enim ſic ſciret
uniuerſa regum conſilia:aut quis eorum omnia dicta uel
facta ſic noſſet:quomodo palatii ligna & lapides ſi nō de-
eſſet illis intelligentiæ ſenſus? Itaq; cæleſtis illius curiæ
lapides uiui ac rationabiles diuinis interſunt cõſiliis:&
trinitatis myſteria norunt audiuntq; uerba ineffabilia q̄
nō licet homini loqui. Beati q habitāt in domo tua domi
Pſal. 83. ne in ſecula ſeculorum laudabūt te. Quādo enim plus ui-
dent plus intelligunt, plus agnoſcunt:tanto plus diligūt
tanto magis laudant:tanto amplius ammirantur. Verum
quia cohærere quidem ſibi domum illam & perfecte con-
nexam eſſe iam diximus:ſupereſt ut iuncturam & conne-
xionem ipſam aliquatenus exprimamus. Legimꝰ in eſaia.
Eſai. 14. Glutino bonū eſt. Duplici ſibi igitur cohærēt lapides il-
li glutino, cognitiõis plenæ & perfectæ dilectionis. Tāto
ſiquidem maiori ad ſe inuicem dilectione copulātur:quā-
to ipſi charitati quæ deus eſt:uiciniores aſſiſtunt:ſed nec
ulla ſeparare eos abinuicem ſuſpitio poteſt ubi nihil om-
nino quod in altero ſit:alterum latere patitur penetrans
omnia radius ueritatis. Quoniam enim qui adhæret deo
1. Cor. 6. unus ſpiritus eſt cum eo:nihil dubiū eſt:quin perfectæ ad
hærētes ei beati ſpiritus cum eo pariter & in eo penetrēt
uniuerſa. Ad hanc domum ſi peruenire deſideras ſic con-
cupiſcat & deficiat anima tua in atria dñi:ſicut prophe-
ta clamat

Pſal. 26. ta clamat. Vnā petii à dño hanc requirā:ut inhabitē in do
mo dñi oïbus diebꝰ uitæ meæ:ipſum nihilominꝰ imitare
Eſai. 131. ꝓphetā qui ſicut iurauit dño uotū uouit deo iacob:ſi in-
troiero in tabernaculū domus meæ &c. Sed hinc alio ſer
mone nobis tractandū erit:quod dñs ipſe donauerit.

Item in eadem ſolennitate. Sermo ſecundus.

Olim rex glorioſus propheta dñi Dauid
ſctūs:religioſa q̄dā cogitatiõe cœpit mo-
ueri:indignū iudicās ꝙ nullā adhuc dñs
ſabaoth domū habere in terris:ipſe uerò
domū inhabitaret regiæ dignitatis. Hoc
ipm̄ fratres nos q;q; decet cogitare fideli
ter:& uiriliter effectui mācipare. Nā ꝙ licet deo placuerit
cogitatio illa ꝓphetæ:opus tñ reſeruatū eſt Salomoni:il-
la ratio eſt fortè ꝓlixiore indigēs diſputatione. Iā uerò ô
aïa tu quidē ſublimi in domo habitas q̄ à deo tibi fabrica
ta ē corpꝰ hoc dico:qđ ſic cõpegit:qđ ſic coaptauit:qđ
ſic ornauit & ordinauit:ut glorioſe in eo & delectabiliter
habitares. Sed & ipſi corpori domū fecit excelſam aptiſſi
mā & decorē:dico aūt ſenſibilē hūc & ihabitabilē mūdū.
Nónne ergo indignū reputas ut tibi ipſe fecerit domū:tu
uerò ei tēplū ædificare diſſimules? Adhuc domū qdē ha-
bes:ſed certa eſto:quoniā in breui caſura eſt domꝰ tua:&
Pſa. 147. tu niſi prius ꝓuideris aliā:eris pluuiæ uēto & frigori ex-
ponēda. Heu à facie frigoris eiꝰ qs ſuſtinebit? Fœlix peri
de & multū fœlix aïa quæ dicere põt ſcimꝰ qm̄ ſi terreſtris
domꝰ nr̄a huiꝰ habitatiõis diſſoluaꝛ:ꝙ ædificationē habe
mus ex deo domū non manufactam æternā in cælis. Pro-
pterea iam ne dederis ô aïa ſomnum oculis, tuis & palpe-
bris tuis dormitationē:donec inuenias locum dño:taber
naculum deo iacob. Sed quid putamus fratres? Vbi inue
nitur ædificii locus:aut quis poterit eſſe architectus? Nā
uiſibile iſtud templū utiq; ꝓpter nos factū eſt ad noſtram
Heb. 23. habitationē. Neq; enim altiſſimꝰ in manufactis habitat.
Quod ergo ædificabimus templū ei qui dicit & uerè di-
cit. Cælū & terram ego impleo? Tribularer ualde & anxia
Ioã. 14. reꝛ ſup me ſpūs meus:niſi ꝙ audio eum de quodam dicen
tem. Quia ego & pater ad eum ueniemus, & manſionem
apud eum faciemus. Ita iam ubi præparanda ſcio ſit do-
mus ei. qm̄ non capit eum niſi imago ſua. Anima capax il
lius eſt:quæ nimirum ad eiꝰ imaginem eſt creata. Propter
quod iam feſtina:adorna thalamū tuum ſion:qm̄ compla
cuit dño in te & terra tua inhabitabiꝛ. Exulta ſatis filia ſiõ
habitabit in te deꝰ tuus. Dic cum maria tua. Ecce ancilla
Lucæ. 1. dñi:fiat mihi ſm̄ ṽbū tuū. Dic iuxta beatæ Elizabet uer-
Vbi ſu- bum. Et unde hoc mihi:ut ueniat maieſtas dñi mei ad me.
pra. Quāta eñ dei banignitas:quāta dignatio:quanta digni-
tas:quāta gloria aïarum:ꝙ dñs uniuerſorū & q nullā ha-
bet indigentiam:tēplum ſibi fieri iubet in illis? Itaq; fra-
tres toto cū deſiderio & digna gratiarum actione ſtudea-
mꝰ ei templū ædificare in nobis:primo quidē ſoliciti, ut
in ſingulis:deinde ut in omnibus ſimul inhabitet:qa nec
ſingulos dedignaꝛ nec uniuerſos. Primo igitur loco ſtu
deat unuſquiſq; ne diffideat ipſe à ſemetipſo:qm̄ omne re
gnū in ſeipſum diuiſum deſolabitur:& domus ſupra do-
mum cadet:nec intrabit chriſtus ubi fuerint parietes de-
clinati & maceriæ depulſæ. Nónne enim corporis ſui do-
mum integram, anima uult habere:& exire illā neceſſe eſt
ſi fuerint à ſe inuicem membra diſperſa? B Videat ergo
& ipſa, ſi deſiderat habitare chriſtū per fidem in corde ſuo
id eſt in ſeipſa:ſolicite caueat ne à ſe inuicem membra eius
diſſideant:id eſt ratio, uoluntas, atq; memoria. Sit ergo ſi
ne errore ratio ut bene congruat uoluntati. Talem enim
uoluntas amat. Sic & uoluntas ſine iniquitate:qm̄ ratio
talē approbat. Alioquin ſi ſeſe iudicat aïa propter uolun
tatis prauitatem in eo quod per rationem probat:bellum
inteſtinum eſt:& diſcordia periculoſa:qm̄ uolūtatem hu-
iuſmodi ratio ſemper ſuggillat, ſed accuſat, ſed diiudicat
ſed cõdemnat. Propter quod dñs ait in euāgelio. Eſto cõ-
Math. 5. ſentiēs aduerſario tuo, dum es in uia cum illo ne fortè ad
uerſarius tradat te iudici, & iudex tradat te torroribꝰ &c.
Sit etiam memoria ſine ſorde:ut nullū in ea peccatū ma-
neat:quod nō pura cõfeſſione & dignis fructibus pœni-
tentiæ deleatur. Alioquin cõſcientiam in qua peccatum
latet & uolūtas odit & ratio execratur. Bonum proinde
parat habitaculū deo:cuius nec ratio decepta:nec uolū-
tas peruerſa:nec memoria fuerit inquinata. Iam uero ſic
ſe habētibus ſingulis etiam oēs nos connecti & cõgluti-
nari neceſſe eſt, mutua utiq; charitate, quæ eſt uinculum
perfectionis. Nam cognitio quidē pfecta in hac uita ha-
beri nō poteſt, forſitan nec oportet. In cæleſti ſiquidem
domo, cognitio dilectionis eſt nutrimentū:hic uerò eſſe
poterat detrimentū. Quis eñ gloriabiꝛ caſtū ſe habere
cor? Propterea facile erat & cõfundi cognitū:& cogno-
ſcentem offendi. Ibi iocunda erit cognitio ubi macula iā
nō erit. Illa ergo domus connexa firmius eſt tanquàm in
æternum mēſura, hæc tanquàm tabernaculū bellatorum
minus ſibi pefectè cohæret. Illa nimirum domus lætitiæ,
iſta militiæ eſt, illa domus laudis, iſta orationis. Hæc, in-
quam, eſt urbs fortitudinis noſtræ, illa eſt ciuitas requiei
nr̄æ. Proinde ſi uictorioſi fuerimꝰ hic, illic erimus glorio-
ſi:habētes loco galeæ diadema, ſceptrū & palmā pro gla-
dio:pro ſcuto clamidem deauratam, pro torace ſtolā iocū
ditatis. Interim ſanè præmi magis quàm perimi uidetur
utilius, & ſuſtinere pondus clypei & loricæ, quàm mali-
gni iaculis igneis uulnerari. A quibꝰ nos ſupna ſua pro-
tectione cuſtodiat, qui eſt benedictus in ſecula. Amen.

Item in eadem ſolennitate. Sermo. III. D

Domus hæc fratres æterni regis eſt op
pidū, ſed obſeſſum ab inimicis. Quot-
quot igiꝛ in ipſius arma iurati ſumus,
& eius militiæ dedimus nomina, tri-
plici nobis opus eſſe nouerimus appa
ratu ad cuſtodiā caſtri huiꝰ:munitio- Eſai. 26.
ne uidelicet & armis & alimētis. Quæ
eſt ergo munitio? Vrbs fortitudinis nr̄æ ſion, ait ꝓphe-
ta:ſaluator poneꝛ in ea & antemurale. Murus cõtinētia,
antemurale patiētia eſt. Bonus cõtinētiæ murus, q ſic un
diq; circūdat & circumcingit, ut nec ꝑ oculorū feneſtras,
nec per cæteros ſenſus detur ingreſſus morti. Bonū an-
temurale patientiæ qđ primos oïm ſuſtinet impetus:ut
inter plurima tentamēta ſtemus uiriliter & pſeueremus
iugiter incõcuſſi. Vnicū qppe remediū eſt dū continētia
quatiꝛ, & quodāmodo nutat obiicere pateintiā, & quan-
docunq; ferueat ſenſus pecati:negare oïmodo cõſenſum.
In patiētia ueſtra, inquit, poſſidebitis aïas ueſtras. Poniꝛ
ergo in ciuitate ſaluator ipſe murus & antemurale, factus
nobis à deo patre iuſtitia, & ꝓphetæ patiētia ſicut idē ait
Qm̄ tu es pacietia mea dñe. Murꝰ, iquā, põiꝛ in cõuerſa Pſal. 70.
tione:añmurale in paſſiõe ab oïbus carnis & ſeculi præ-
ſentis illecebris abſtinēs, & aduerſa ſuſtinēs fortiter uni-
uerſa. B Oportet autē & arma parare, ſed arma ſpūalia
potentia deo, non modo ad reſiſtendū, ſed ad impugnan-
dum quoq; & expugnādum uiriliter inimicum. Induite Ephe. 6.
uos armaturam dei, ait apl's &c. Quid enim putamus fra-
tres? Grauis equidèm nobis eſt inimici tētatio, ſed lon-
gè grauior illi oratio noſtra. Lædit nos iniquitas eiꝰ atq;
uerſutia:ſed multo amplius noſtra eum ſimplicitas & mi-
ſericordia torquet. Humilitatem noſtrā nō ſuſtinet:uti-
tur charitate noſtra, manſuetudine & obediētia cruciaꝛ.
Iam uerò nec fame quidem urgeri poſſumus ut hoſtibus
caſtrum tradere cõpellamur:qm̄ gratias ago deo nō ue-
nit ſuper nos terribilis illa cõminatio prophetæ imo do-
mini ꝑ ꝓphetam:famis uidelicet & ſitis, nō panis & aquæ Mat. 4.
ſed audiendi uerbum dei. Sic enim habemus. Nō in ſolo Deut. 8.
pane uiuit homo:ſed in oï uerbo qđ ꝓcedit de ore dei.
Itaq; non nobis alimēta deſunt:qui & ſermones freque-
ter & frequētius ſacras lectiones audimus, & interdū q;q;
ſpiritalis deuotionis guſtamus delitias tāquàm ſi catuli
edant de micis quæ cadūt de mēſa dñorū ſuorū:cæleſtes
illos cõuiuas dico qui replentur ab ubertate domus dei.
Habemus etiam panem lachrymarū qui licet minus ſua-